

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Zdraví obce a způsoby jeho hodnocení

Nikola Smetanová

Bakalářská práce

2019

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Nikola Smetanová**
Osobní číslo: **E16329**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Ekonomika pro kriminalisty a cel-
níky**
Název tématu: **Zdraví obce a způsoby jeho hodnocení**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je analyzovat základní faktory ovlivňující ekonomické zdraví obce a na příkladu vybrané obce vytvořit případovou studii, v jejímž rámci bude zpracována analýza ekonomické situace obce a prostřednictvím příkladů dobré praxe budou vyhledány a navrženy možnosti na zlepšení situace dané obce.

Osnova:

- Charakteristika ekonomiky obcí a jejich aktivit.
- Charakteristika hlavních metod pro hodnocení ekonomického zdraví obcí.
- Představení vybrané obce, jejího hospodaření a socioekonomického potenciálu.
- Analýza ekonomického zdraví vybrané obce vybraných obecních aktivit.
- Komparace výsledků se srovnatelnými municipalitami.
- Zhodnocení a návrh možných opatření pro zlepšení ekonomické situace obce.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 35 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

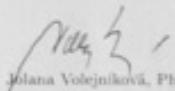
HAMERNÍKOVÁ, B. Veřejné finance: vybrané problémy. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-577-2.
PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.
PŮČEK, M. J. Udržitelné finanční řízení obcí a regionů. Praha: NSZM, 2015. ISBN 978-80-906033-1-8.
TOTH, P. Ekonomické aktivity obcí a měst. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-491-6

Vedoucí bakalářské práce:
Ing. Martin Sobotka, Ph.D.
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: 3. září 2018
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2019

doc. Ing. Rozplana Provažnicková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 3. září 2018

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 4. 2019

Nikola Smetanová

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu práce Ing. Martinovi Sobotkovi Ph.D. za rady a připomínky, díky kterým mi pomohl realizovat tuto bakalářskou práci. Dále bych chtěla poděkovat starostce a účetní obce Mokrovousy Janě Pečenkové a Ivaně Lášové za poskytnutí a pomoc při zpracování dat potřebných k analýze obce a rovněž patří poděkování Ing. Věře Kameníčkové CSc. za poskytnutí dat ke zpracování grafů.

ANOTACE

Záměrem mé práce je analyzovat základní faktory ovlivňující ekonomické zdraví obce a na příkladu vybrané obce vytvořit případovou studii, v jejímž rámci bude zpracována analýza ekonomické situace obce a prostřednictvím příkladů dobré praxe budou vyhledány a navrženy možnosti na zlepšení situace dané obce.

KLÍČOVÁ SLOVA

Hospodaření, obec, zadluženost, zdraví obce

TITLE

The financial health of the municipality and ways of its evaluation

ANNOTATION

This bachelor thesis is focused on analyzing the basic factors influencing financial health of municipalities and creating a case-study the aim of which is to analyze economic situation of the municipality. By using means of good practice, examples will be searched and improvements of the above will be discussed.

KEYWORDS

Municipality management, municipality, indebtedness, financial health

OBSAH

Seznam obrázků	9
Seznam tabulek	10
Seznam zkratk	11
Úvod	12
1 Charakteristika ekonomiky obcí a jejich aktivit	14
1.1. Obec a její základní charakteristiky	14
1.2 Hospodaření obce	16
1.2.1 Příjmy obecního rozpočtu	18
1.2.2 Výdaje obecního rozpočtu	19
1.3 Kontrola hospodaření.....	19
1.4 Zadluženost obcí.....	21
1.4.1 Struktura zadluženosti obcí.....	23
1.4.2 Regulace zadlužení obcí	25
2 Charakteristika hlavních metod pro hodnocení ekonomického zdraví obcí	27
2.1 Ekonomické zdraví obcí	27
2.2 Hlavní metody hodnocení ekonomického zdraví obce.....	28
2.2.1 Ukazatelé na bázi příjmů a výdajů.....	28
2.2.2 Dluhové ukazatele.....	29
2.2.3 Ukazatelé likvidity	30
2.2.4 Rating obce	30
2.2.5 Bonita obce	33
3 Představení vybrané obce, jejího hospodaření a socioekonomického potenciálu	34
3.1 Obec Mokrovousy	34
3.2 Hospodaření obce v r. 2017	35
3.3 Hospodaření obce v minulých letech 2012-2017	36
4 Analýza ekonomického zdraví obce a vybraných aktivit	40
5 Komparace výsledků se srovnatelnými municipalitami	42
6 Zhodnocení a návrh možných opatření pro zlepšení ekonomické situace	46

Závěr	49
Použitá literatura	51

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Hodnocení obcí ČR dle agentury CRIF za r. 2017.....	32
Obrázek 2 Průměrný rating v r. 2017 podle velikosti obcí	32
Obrázek 3 Příjmy a výdaje obce Mokrovousy v období 2012-2017	37
Obrázek 4 Porovnání příjmů v období 2012-2017.....	38
Obrázek 5 Porovnání výdajů v období 2012-2017	39
Obrázek 6 Podíl ratingových stupňů obcí o velikosti 200-499 obyvatel	45

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Porovnání stavů na účtech vůči stavu zadluženosti obcí v mld. Kč	22
Tabulka 2 Souhrnné údaje o zadluženosti obcí ČR v letech 2007-2017 (v mld. Kč).....	22
Tabulka 3 Emise komunálních dluhopisů v ČR.....	25
Tabulka 4 Vývoj ratingových stupňů obce Mokrovousy.....	41
Tabulka 5 Ukazatele na bázi příjmů a výdajů.....	43
Tabulka 6 Dluhové ukazatele.....	43
Tabulka 7 Ukazatele likvidity	44

SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
km	kilometr
tis.	Tisíc
mil.	Milion
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
EU	Evropská unie
MA21	Místní agenda 21
MŠ	Mateřská škola
SIMU	Soustava informativních a monitorujících ukazatelů

ÚVOD

Z důvodu vysoké zadluženosti územních samosprávních celků v posledních letech, bylo shledáno jako nutnost sledování zdraví obcí. Zásadní krok k regulaci zadluženosti udělalo v r. 2017 Ministerstvo financí, které podalo návrh zákona týkajícího se rozpočtové odpovědnosti. Zákon byl schválen a ustanovil sledování tří základních ukazatelů – ukazatel likvidity, ukazatel podílu cizích zdrojů na aktivech a ukazatel podílu dluhu průměru příjmů za 4 roky. Cílem této práce je analýza základních ukazatelů určujících ekonomické zdraví obce Mokrovousy a návrh možností na zlepšení situace obce.

Na informacích týkajících se finančního zdraví mají zájem zejména obce samotné, které podle nich mohou sestavovat, popřípadě upravovat plán finančního hospodaření. Další skupinou, kterou by mělo zajímat ekonomické zdraví obce, jsou její obyvatelé, kteří tak mohou kontrolovat hospodaření obce s jejich odvedenými daněmi a poplatky. Poslední skupinou, která má zájem o informace týkající se zdraví obce jsou poskytovatelé dotací a ostatní věřitelé obce. V první kapitole je popsána charakteristika ekonomiky obcí. Obec samotnou, její pravomoci i orgány definuje zákon o obcích č. 128/2000 Sb. Dále hospodaření obcí upravuje zejména zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Ten definuje příjmy a výdaje a upravuje rozpočtový proces. V této kapitole se také nachází informace o kontrole hospodaření obcí. Posledním bodem první kapitoly je samotná zadluženost obcí, kde je definována zadluženost a její struktura a způsoby regulace zadlužení. Jeden ze způsobů regulace zadlužení je sledování ukazatele podílu dluhu průměru příjmů za 4 roky, který pokud přesáhne hranici 60 % je obci pozastavena část příjmů plynoucí ze státního rozpočtu.

Druhá kapitola je věnována metodám hodnocení ekonomického zdraví obce, kdy je pojem finančně zdravá obec vymezen jako obec, která je schopna zabezpečit zdroje na rozvoj svého území a na uspokojování potřeb obyvatelstva. Poté jsou zde zmíněny metody hodnocení, které zahrnují ukazatele na bázi příjmů a výdajů, dluhové ukazatele, ukazatele likvidity, rating a bonitu obcí.

Ve třetí kapitole je popsána obec Mokrovousy, její historie, důležité investice pro budoucí chod obce a dlouhodobý strategický plán s názvem Mokrovousy 2030. Dále je pak v této kapitole popsáno její hospodaření v r. 2017 a také průběh hospodaření za sledovaných posledních pět let.

Ve čtvrté kapitole se nachází analýza ekonomického zdraví obce Mokrovousy v období od r. 2012 do r. 2017. Analýzou různých ukazatelů určujících zdraví obce Mokrovousy je vytvořen základ pro komparaci obce s ostatními municipalitami.

Předposlední kapitola je věnována komparaci vybrané obce s okolními municipalitami, jež jsou obce Dohalice, Sadová, Střezetice a Třesovice, tyto obce byly vybrány jak kvůli své poloze v blízkosti Mokrovous, ale také kvůli podobné majetkové struktuře a kvalitě poskytovaných statků a služeb pro své občany. V této kapitole jsou nejprve popsány obce samotné a poté je hodnoceno finanční zdraví všech vybraných municipalit pomocí různých ukazatelů, které jsou následně zhodnoceny a porovnány s vybranou obcí a mezi sebou.

Poslední kapitola je věnována zhodnocení a návrhům na zlepšení ekonomické situace obce. Při zhodnocení ekonomické situace obce jsou použity informace získané z předchozích kapitol, doporučení a návrhy na zlepšení jsou navrženy na míru vybrané obce.

1 CHARAKTERISTIKA EKONOMIKY OBCÍ A JEJICH AKTIVIT

1.1. Obec a její základní charakteristiky

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. definuje obec jako územní společenství občanů, mající právo na samosprávu a tvořící územní celek, který je vymezený obecní hranicí. Zákon o obcích č. 128/2000 Sb. představuje obec jako veřejnoprávní korporaci, která pečuje o všestranný rozvoj svého území a společné blaho občanů. Obec v jednotlivých ekonomických vztazích vystupuje svým jménem a jedná na svoji odpovědnost. K lednu r. 2018 bylo v České republice 6258 obcí.

Obec v rámci své samosprávné působnosti spravuje své záležitosti samostatně, pravomoc připadá zastupitelstvu obce. Patří tam všechny záležitosti, které jsou v zájmu obce a jejích obyvatel. Při výkonu samostatné působnosti vydává obecně závazné vyhlášky, sestavuje a schvaluje rozpočet a závěrečný účet obce, může také vyhlašovat místní referenda. Mezi její další kompetence patří např. právo zřizovat a zrušovat obecní policii, která má pravomoc ukládat pokuty za správní delikty.

Přenesená působnost je státní správou. Pouze ta je delegována na obec. Vlastní záležitosti naopak spravuje v rámci samostatné působnosti na principu subsidiarity (tj. rozhodování je přenecháno na co nejnižším stupni a nejbliže občanům, co nejvíce efektivně) a decentralizace. Obec lze dělit podle rozsahu výkonu státní správy, kdy prvním typem je obec základního typu, která vykonává v rámci přenesené působnosti pouze základní rozsah této správy. Druhým typem je obec s pověřeným obecním úřadem, obvykle vykonává státní správu i pro okolní obce. Pověřený obecní úřad má právo rozhodovat ve správním řízení prvního stupně ve věcech týkajících se práv a povinností fyzických a právnických osob. Zajišťuje také volby do Parlamentu ČR, zastupitelstev obcí a krajů nebo do Evropského parlamentu. Obce s rozšířenou působností mají nejširší pravomoci, jedná se z většiny o města. Jejich činnosti jsou poskytovány jak v jejich správním obvodu, tak i pro další obce v okolí. Mají oprávnění vydávat cestovní a osobní doklady, řidičské oprávnění, živnostenské oprávnění či spravovat evidenci bodů za přestupky v silničním provozu.

Všechny obce musí dodržovat povinnosti stanovené Evropskou chartou místní samosprávy, která je nedílnou součástí české legislativy. Evropská charta místní samosprávy vstoupila v platnost pro Českou republiku v září 1999. Jedná se o mezinárodní smlouvu, která unifikuje

pravidla, na nichž má být postavena místní samospráva. Její funkcí je chránit principy, které země považují za svá dědictví, snaží se sjednotit modely samosprávy v jednotlivých zemích. Pozitivní dopady, které tato Charta zaručuje je např. právo občanů podílet se na řízení veřejných záležitostí. Toto právo je vykonáváno shromážděním občanů nebo volenými radami. Základním orgánem obce je zastupitelstvo, je složeno z jednotlivých zastupitelů. Mandát člena zastupitelstva vzniká zvolením. Každý člen na začátku prvního zasedání skládá slib. Počet členů je stanoven zákonem a každé volební období musí být oznámen na úřední desce. Zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti obce. Hlavní agendou je schvalování rozpočtu obce, tvorba závěrečného účtu obce a účetní závěrky, zřizování a rušení příspěvkových organizací, vydávání obecně závazných vyhlášek, stanovení výše odměn neuvolněným členům zastupitelstva, navrhování změny katastrálních území uvnitř obce a například má právo rozhodnout o vyhlášení místního referenda. Dále je vyhrazeno právo rozhodování o právních jednáních v případech postoupení pohledávky vyšší než 20 000 Kč, zastavení nemovitých věcí nebo emise komunálních dluhopisů.

Dalším orgánem obce je rada obce, která je výkonným orgánem obce. V oblasti samostatné působnosti se za své činnosti zodpovídá zastupitelstvu a v činnostech přenesené působnosti rozhoduje jen v případech zákonem stanovených. Radu obce tvoří starosta, místostarosta a další vybraní členové zastupitelstva. Rada obce připravuje návrhy pro jednání zastupitelstva a zabezpečuje plnění přijatých usnesení. Do činností Rady obce jsou zařazovány: schvalování organizačního řádu obecního úřadu, vydávání nařízení, projednávání a řešení návrhů, připomínek a podnětů předložených zastupitelstvem obce nebo komisemi.

Zastupitelstvo obce je podle zákona o obcích povinno zřizovat finanční a kontrolní výbor. Tyto výbory mají nejméně tři členy. Nemohou jimi být starosta, místostarosta, tajemník, účetní ani osoby, tvořící rozpočet. Finanční výbor provádí kontrolu hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce. Kontrolu obecního úřadu a ostatních výborů v rámci dodržování legislativních předpisů má na starosti kontrolní výbor. Pokud na území obce žije alespoň 10 % občanů jiné národnosti než české, zřizuje obec výbor pro národnostní menšiny, přičemž alespoň polovinu členů musí tvořit příslušníci národnostních menšin (zákon č. 128/2000).

Rada obce může zřídit komisi, která slouží jako poradní a iniciativní orgán. Starosta může po projednání s ředitelem krajského úřadu svěřit komisi výkon přenesené působnosti.

Starosta vykonává především reprezentativní činnost obce. „*Odpovídá za objednání a provedení auditu hospodaření obce*“ (Peková, J. a kol., 2012; str. 140). Vykonává personální

činnost spojenou s chodem obecního úřadu, odpovídá za informovanost veřejnosti, svolává a řídí zasedání zastupitelstva i rady.

Obecní úřad tvoří zaměstnanci obce, tajemník, místostarosta a starosta. V rámci samostatné působnosti plní úkoly uložené mu zastupitelstvem nebo radou. V obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností se zřizuje funkce tajemníka, který je odpovědný za plnění úkolů obecního úřadu, stanoví podle zvláštních právních předpisů platy zaměstnanců obce a vydává spisový, skartační a pracovní řád obecního úřadu. Nesmí ale vykonávat funkce v politických stranách či hnutích.

1.2 Hospodaření obce

Finanční hospodaření územních samosprávných celků se řídí ročním rozpočtem a střednědobým výhledem (zákon o rozpočtových pravidlech č. 250/2000 Sb.). Střednědobý výhled je nástrojem samosprávného celku pro střednědobé finanční plánování rozvoje jeho hospodářství. Sestavuje se na základě smluvních vztahů na 2-5 let. Střednědobý výhled obsahuje základní údaje o příjmech a výdajích, dlouhodobých pohledávkách a závazcích, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobých záměrů. U dlouhodobých závazků se uvádějí dopady na hospodaření územních samospráv po celou dobu trvání závazku. Obec zveřejní návrh střednědobého výhledu na úřední desce do 15 dnů před dnem zahájení jeho projednávání na zasedání zastupitelstva. Zveřejnění musí trvat až do schválení. Schválený střednědobý výhled je obec povinna zveřejnit na internetových stránkách do 30 dnů ode dne jeho schválení.

Ačkoli přímá definice ani právní úprava podnikání obcí není v české legislativě dostupná, obec má právo podnikat. „*Pokud se obec rozhodne provozovat živnost svým vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a na svůj účet a za tímto účelem nezřídí žádný jiný podnikatelský subjekt, stává se tak samotné obec provozovatelem této živnosti*“ (Toth, 2014. str. 17). Obec může zřídit podnikatelský subjekt ve formě příspěvkové organizace nebo organizační složky. Organizační složka pak nemá právní subjektivitu ani nevzniká nová účetní jednotka, příjmy organizační složky jsou součástí příjmů rozpočtu. Ve většině případů se zakládají organizační složky za účelem zřízení obecní policie či sportovního klubu. Příspěvkové organizace zřizují zastupitelé obce zápisem do obchodního rejstříku. Poskytují zpravidla smíšené veřejné statky, mezi které se zpravidla řadí základní či mateřské školy.

Rozpočet se sestavuje zpravidla jako vyrovnaný, může být schválen jako přebytkový, pokud dané příjmy budou použity v následujících letech ke splácení jistiny úvěrů z předchozích let

(zákon o rozpočtových pravidlech). Rozpočet může být schválen schodkový pouze v případě, že ho bude možné uhradit peněžními prostředky z minulých let nebo úvěrem. V průběhu tvorby rozpočtu je nutné dodržovat rozpočtové zásady, mezi něž patří zásada každoročního sestavování a schvalování rozpočtu, zásada jednotnosti, reálnosti a úplnosti, zásada dlouhodobé vyrovnanosti rozpočtu a zásada publicity. Rozpočet obce může být vnímán z různých hledisek: finanční plán, bilanci a nástroj prosazování cílů politik.

Finanční plán by měl zajistit solventnost obce. Tvoří jej pouze ty výdaje, které jsou kryty příjmy, rezervami nebo půjčkami. „Každý rozpočet má svoji vlastní příjmovou základnu, která je zpravidla rozpočtovým omezením“ (Peková, J. a kol., 2012; str. 189). Výdajové potřeby lze stanovit předem, protože největší část výdajů tvoří předem odhadnutelné mandatorní výdaje.

Bilance vyrovnává příjmy a výdaje za fiskální rok, který je shodný s rozpočtovým obdobím ostatních veřejných rozpočtů v dané zemi. V ČR je fiskální rok totožný s kalendářním rokem. Rozpočet jako bilance lze charakterizovat jako stav peněžních prostředků na začátku období zohledňující příjmy a výdaje v daném období, který musí být stejný se stavem na konci rozpočtového období.

Na rozpočet lze nahlížet jako na nástroj prosazování cílů municipálních politik. Je používán k realizaci ekonomického a sociálního rozvoje území, kde stanovuje priority v rámci produkce veřejných statků a služeb, úroveň zdanění a výši poplatků. Také poskytuje úplné informace o finanční situaci a o plánech obce. Dle zákona o rozpočtové odpovědnosti č. 23/2017 Sb. stát a územní samosprávné celky hospodaří se svými prostředky zdravě a udržitelně, přičemž podporují hospodářský a celospolečenský rozvoj. Při své činnosti a nakládání s veřejnými financemi musí dodržovat pravidla transparentnosti, účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti. Také dbají o vývoj dluhu, tak aby nenarušoval dlouhodobě udržitelný stav veřejných financí. Dluhem územního samosprávného celku se rozumí hodnota nesplacených závazků z emitovaných dluhopisů, přijatých úvěrů, realizace plnění ze záruk či z vystavení směnek (zákon o rozpočtových pravidlech). Pokud výše dluhu územního samosprávného celku překročí k rozvahovému dni 60 % průměru jeho příjmů za poslední 4 rozpočtové roky, je územní samosprávný celek povinen dluh v následujícím kalendářním roce snížit nejméně o 5 % z rozdílu mezi výší svého dluhu a 60 % průměru vlastních příjmů za poslední 4 roky. Nesníží-li samosprávný celek svůj dluh, ministerstvo v následujícím kalendářním roce rozhodne podle zákona o rozpočtového určení daní o pozastavení převodu jeho podílu na výnosu daní ve výši splátky na úmor dluhu převyšující hranici 60 %. V r. 2017 vykázaly obce mimo Prahy přebytkový rozpočet, a to už sedmý rok po sobě. Velikost přebytku v r. 2017

klesl oproti r. 2016 téměř na polovinu. Celkové příjmy vzrostly o 6 % a výdaje vzrostly o 8 % (Ministerstvo financí, 2017)

1.2.1 Příjmy obecního rozpočtu

Dle druhového členění, které je dané rozpočtovou skladbou, jsou příjmy rozpočtu děleny do čtyř skupin: daňové, nedaňové, kapitálové a transfery. Na daňových příjmech je obec velmi závislá, tvoří velkou část celkových příjmů. Daně v rámci daňových příjmů lze dělit na sdílené a svěřené. Sdílená daň je daň, která plyne do státního rozpočtu i do rozpočtu nižších samosprávních celků. Míra přerozdělení sdílených daní je dána zákonem č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní, která závisí na poměru velikosti katastrálního území vůči celkovému katastrálnímu území všech obcí, poměru počtu obyvatel v obci ku celkovému počtu obyvatel v ČR, poměru počtu dětí a žáků, navštěvujících školu zřizovanou danou obcí vůči počtu všech dětí a žáků a poměru násobku postupných přechodů. Jedná se především o daně důchodového typu jak fyzických, tak i právnických osob a daň z přidané hodnoty, tyto daně tvoří nejvýznamnější položku příjmů, podíl na těchto daních obec nemůže nijak významně ovlivnit. Za svěřené daně jsou považovány takové daně, které plynou výlučně do jednoho typu rozpočtu, v případě obcí se jedná o daň z nemovitosti. Dále je za svěřenou daň považována daň z příjmu právnických osob, kdy je poplatníkem obec. Daňové příjmy obec může regulovat prostřednictvím místních poplatků, které si obec vybírá sama. Obec samostatně určí, jaké poplatky a v jaké výši je bude vybírat, rozsah velikosti poplatků je dán zákonem č. 565/1990 Sb. o místních poplatcích.

Nedaňové příjmy tvoří malou část celkových příjmů obce, do kterých se zařazují příjmy z prodeje nekapitálového majetku, příjmy z vlastní činnosti, tj. příjmy z pronájmu nemovitých věcí nebo příjmy z poskytování služeb. Na rozdíl od ostatních příjmů může nedaňové příjmy obec výrazně ovlivnit.

Do kapitálových příjmů se obvykle řadí příjmy z prodeje dlouhodobého majetku (např. pozemků) či příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů. Největší podíl na kapitálových příjmech mají příjmy z odprodeje dlouhodobého hmotného majetku (Toth, 2014)

Podstatou přijatých transferů je zabezpečení horizontální fiskální rovnováhy tak, aby mohla obec poskytovat statky a služby v podobné kvalitě jako obce, které platí stejnou výši daní. Dále také zmírnění vertikální nerovnováhy, kdy daňové příjmy plynoucí od státu nezabezpečují krytí všech výdajů, poskytnutí dotace tedy zmírňuje rozdíly mezi jednotlivými samosprávami (Provazníková, 2015). Významnou položkou nárokových dotací je příspěvek na výkon

přenesené působnosti státu, který je poskytován na základě zákona o státním rozpočtu č. 336/2018 Sb. Místní rozpočty jsou financovány ze tří různých zdrojů – ze Všeobecné pokladní správy státního rozpočtu, resortních kapitol státního rozpočtu a dotace poskytované skrze krajské rozpočty. Nenárokové dotace jsou dotace účelového typu, pomocí nichž je ovlivňována výdajová struktura rozpočtu. Investiční transfery bývají vázány podmínkou, při nevyčerpání získaných finančních prostředků se vrací do rozpočtu, ze kterého byly prostředky získány. Dají se použít pro běžné i kapitálové potřeby.

1.2.2 Výdaje obecního rozpočtu

Z hlediska plánování rozpočtu lze výdaje dělit na plánované a neplánované, které jsou nahodilé, neočekávané a nepravidelné. Dalším dělením výdajů jsou mandatorní a nemandatorní. Mandatorní výdaje jsou výdaje dané zákonem, do nichž jsou zařazovány především sociální transfery, dále existují quasi mandatorní výdaje, tj. platy administrativních pracovníků a výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti. Nejčastějším tříděním výdajů je druhové členění, pomocí kterého dělíme výdaje na běžné a kapitálové. Běžné výdaje financují každoročně opakující se běžnou a pravidelnou agendu obcí. Běžné výdaje se také označují jako neinvestiční. Součástí běžných výdajů jsou již zmíněné výdaje mandatorní. Kapitálové výdaje jsou často spojovány s investičními potřebami obce. Slouží k financování dlouhodobých potřeb. Rozpočtová skladba dovoluje třídění výdajů na návratné a nenávratné. Postupem času se ale dělení veřejných rozpočtu snaží unifikovat pro účely jednoduššího srovnávání a analýz.

1.3 Kontrola hospodaření

Kontrola poskytuje zpětnou vazbu o funkčnosti řízení, dává informace o plnění stanovených cílů a účinnosti opatření, pomocí kterých se cíle dosahují. Smyslem kontroly ve veřejné správě je zajištění zpětné vazby o funkčnosti veřejné správy.

Kontrola se může dělit z hlediska času na kontrolu předběžnou, průběžnou, následnou a závěrečnou. Předběžnou kontrolu děláme z obsahového a formálního hlediska. Z obsahové stránky probíhá kontrola zamýšlených a stanovených cílů. Zkoumá, zda je zamýšlený cíl s racionálním použitím vzácných zdrojů. Z formálního hlediska probíhá kontrola právních a účetních náležitostí alokovaných zdrojů. Průběžná kontrola monitoruje dosavadní výsledky dosahování cílů. Za průběžnou kontrolu odpovídá řídicí orgán veřejné správy, vykonává ji prostřednictvím pověřených zaměstnanců, kteří mají potřebnou působnost. Průběžnou kontrolu

může vykonávat i externí firma. Následná kontrola reaguje na výsledky kontroly průběžně. Může být prováděna ve dvou krocích. Prvním je oprava nedostatků zjištěných průběžnou kontrolou a druhým stupněm je kontrola prvního stupně, zda byly nedostatky napraveny. Cílem závěrečné kontroly je provedení obsahové i formální analýzy dosažených výsledků a s nimi spojených cílů. Porovnání dosažených a plánovaných cílů vypovídá o účinnosti realizované činnosti s ohledem na zdroje, které byly použity.

Interní kontrola je prováděna nezávislými zaměstnanci, kteří jsou oddělení od vedoucích orgánů veřejné správy. Výstupem interní kontroly je protokol o kontrole, jenž je v případě nedostatků spolu s výsledným stavem a korekcemi předáván vedoucímu orgánu veřejné správy. Pravidla vnitřního kontrolního systému jsou dána zákonem o finanční kontrole č. 320/2001 Sb. Funkcí tohoto kontrolního systému je realizace účetní kontroly, kontroly dokumentů a auditu výkonnosti. Územní samosprávné celky mohou interní audit nahradit veřejnosprávní kontrolou.

Externí kontrola je poskytována nezávislými orgány. V případě ČR se jedná o Nejvyšší kontrolní úřad a Úřad na ochranu hospodářské soutěže, přičemž NKÚ kontroluje především veřejné výdaje plynoucí ze státního rozpočtu a ÚOHS dohlíží na realizaci veřejných zakázek.

O přezkoumání hospodaření uplynulého roku může obec požádat krajský úřad, pokud tomu tak neučiní, je povinna si zvolit nezávislého auditora s odbornou způsobilostí. Legislativní rámec auditu obcí zabezpečuje zákon o auditorech č. 93/2009 Sb. Normy vymezují předmět a rozsah auditu a závěrečný výrok auditora, který je součástí závěrečného účtu obce. Podle Anwara Shaha je audit také součástí boje proti korupci, kdy při hospodaření obce hraje velkou roli také politická situace v zemi (Shah, 2007).

Při analýze 3E se jedná především o sledování hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti, které je součástí auditu výkonnosti. Pomocí zákona o finanční kontrole a Evropských směrnic pro implementaci auditních standardů lze vyjádřit definice jednotlivých pojmů konceptu. K hospodárnému chování dochází při takovém používání finančních prostředků, při kterém dochází k minimalizaci použitých zdrojů a zároveň splnění daných cílů. Efektivnost lze vnímat z dvojího pohledu. Prvním pohledem je efektivnost jako forma produktivity, tj. optimální alokace zdrojů, které jsou plně využity na předem daný účel. V tomto případě je hledaná taková alokační varianta, při které je dosaženo maximálního počtu výstupů v potřebné kvalitě. Druhým pohledem je nákladová efektivnost často spojována s analýzou vynaložených výdajů na určité veřejné služby. Tato analýza se používá například při zadávání veřejných zakázek či při analýze zdravotnických služeb. Účelnost je poslední kritériem v analýze 3E, prověřuje ekonomickou

racionalitu použitých zdrojů. Využití veřejných prostředků je nejučelnější v okamžiku stoprocentního naplnění stanovených cílů. „Při výkonnostním auditu je sledováno, zda jsou naplňovány všechny tři principy konceptu 3E a nedochází k jejich kolizi“ (Nemec, a kol., 2010; str. 49).

Dalším typem kontroly ve veřejné správě je tzv. laická kontrola. Dle zákona č. 106/1999 Sb. o volném přístupu k informacím jsou subjekty veřejné správy povinny poskytovat všechny informace vyjma těch, které jsou stanovené zákonem. Je tedy nutné zajistit občanům volný přístup k informacím, který ale bude nízkonákladový. Poskytování informací jde dvojím způsobem aktivním, tj. na webových stránkách, nástěnce na obecním úřadě či ve svém sídle, nebo pasivním způsobem – tento způsob je poskytování informací na žádost. Žádost může podat jakákoli osoba, bez udání důvodu. Úřad je povinen odpovědět do 15 dnů ode dne doručení. Zákon o volném přístupu k informacím stanoví výjimky, v jakých případech nesmí orgán veřejné správy informace poskytnout, např. údaje, které by porušily nárok na ochranu osobních údajů či listovní tajemství.

1.4 Zadluženost obcí

Dluhem obce se rozumí suma závazků vůči jiným subjektům. Za problém při rozhodování o přijetí cizích finančních prostředků je považována volba optimální cílové hodnoty. Je potřeba zhodnocení hospodárnějšího řešení nabytí finančních prostředků jako například prodej nepotřebného majetku. Mezi cizí zdroje, které obce využívají k financování svých investic a sledují se z pohledu celkové zadluženosti, se započítávají bankovní úvěry, emise komunálních obligací, přijaté návratné finanční výpomoci, ostatní dluhy jako jsou například půjčky od fondů zřizovaných státem. Z důvodu nedostatku běžných příjmů v rozpočtech se v r. 1993 obce začaly orientovat na kapitálový trh, díky kterému mohly financovat náročnější projekty jako je náprava zanedbané infrastruktury. Příjem cizích peněžních prostředků od bankovních institucí, je podmíněn splátkami jistin, ale i nákladů s tím spojených, to vede k většímu zadlužení municipality (Toth, 2014). Obce v r. 2017 vykázaly celkový dluh ve výši 69 mld. Kč. Tato hodnota je o 4 % nižší a v absolutním vyjádření se jedná o 2,9 mld. Kč. v porovnání s předchozím rokem.

Tabulka 1 Porovnání stavů na účtech vůči stavu zadluženosti obcí v mld. Kč

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Stav na účtech celkem	72,5	71,2	87,3	98,5	107,9	116,3	160	186,1
Zadluženost celkem	83,3	82,4	90	92,2	88,9	86,9	71,9	69
Rozdíl	-10,8	-11,2	-2,7	6,3	19	29,4	88,1	117,1

Zdroj: Státní závěrečný účet, 2017

Dle tab. 1 je zřejmé, že finanční prostředky na bankovních účtech obcí přesáhly celkovou výši zadluženosti o 117,1 mld. Kč. Za posledních 7 let je to nejvyšší pokrok, značí to o snaze obcí nashromáždit finanční prostředky za účelem plánovaných investic. Obce i jimi zřízené příspěvkové organizace by se měly zaměřit na rapidnější snižování celkového dluhu.

Tabulka 2 Souhrnné údaje o zadluženosti obcí ČR v letech 2007-2017 (v mld. Kč)

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Úvěry	59,9	60,9	68,3	68,8	67,7	66,1	51,5	49,5
Komunální dluhopisy	15,8	14	13,8	15	11,8	10,7	10,7	10,4
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	7,6	7,5	7,9	8,4	9,4	10,1	9,7	9,1
Celkem	83,3	82,4	90	92,2	88,9	86,9	71,9	69
Meziroční vývoj		-1,08%	9,22%	2,44%	-3,58%	-2,25%	-17,26%	-4,03%

Zdroj: Státní závěrečný účet, 2017

Dle tab. 2 je vidět, že největší podíl na zadluženosti mají finanční výpomoci ve formě úvěrů, které v r. 2017 tvoří 71,7 % na celkové částce. Tyto úvěry byly využity především v oblastech infrastruktury, zlepšení občanské vybavenosti, rekonstrukce škol či sportovních areálů. Úvěry byly často spojené se spolufinancováním z fondů EU, oproti normálním úvěrům jsou tyto specifické nízkým úrokem a dlouhou dobou splatnosti.

V roce 2017 vykázala dluh více než polovina obcí. V meziročním porovnání míra zadlužení obcí stagnuje. První příčku zadluženosti ČR drží v posledních letech hlavní město Praha, kdy její dluh dosáhl v r. 2017 hodnoty 21,9 mld. Kč. Je nutné věnovat větší míru pozornosti menším obcím (do 1500 obyvatel), u kterých je větší riziko neschopnosti splácet dluh. Z důvodu malého objemu finančních prostředků se již vyskytly případy insolvenčí nebo byl majetek vydražen ve dražbách.

V plánu legislativních prací na r. 2017 podal ministr spravedlnosti spolu s 1. místopředsedou vlády pro ekonomiku, ministrem financí a ministrem vnitra návrh na změnu věcného záměru zákona regulující mechanismus oddlužení obcí. V současné době prakticky nenastávají případy, kdy by obce byly ve srovnatelné situaci, kdy by měly možnost řídit se úpadkem dle insolvenčního zákona. Obecní hospodaření se stává stabilním a zdravým, takže nevyvolává potřebu změn v legislativě k řešení úpadku. Zásada zákazu zpětné účinnosti právních norem nedává možnost řešení dřívějších případů. Dle insolvenčního práva existují tři nástroje řešení úpadku – konkurz, oddlužení a reorganizace. Tyto nástroje se příčí právní povaze územní samosprávy. Žádný z těchto nástrojů není schopen řešit úpadek objektivně ani nenapomáhá řešení platební neschopnosti obcí. Navíc řešení platební neschopnosti obcí pomocí insolvenčního práva s sebou nese neúměrná právní i ekonomická rizika. Z těchto důvodů bylo navrženo zrušení úkolu v plánu legislativních prací na r. 2017.

Důsledky, které mohou nastat při vysokém zadlužení obce, mohou být zásadní. Může se jednat o ohrožení samotného chodu obce a převedení přenesené působnosti obce na jinou obec. Neplnění závazků obce může vést až k exekuci majetku. Dalším problémem, který může nastat z důvodu vysokého zadlužení, může být odstoupení orgánů obce, tj. zastupitelů či starosty obce a tím následovaný nezájem občanů o kandidaturu do zastupitelstva.

1.4.1 Struktura zadluženosti obcí

Jak je již zmíněno v předchozí kapitole, existuje více způsobů, jakými se může obec zadlužit – formou přijetí bankovního úvěru, emisí komunálních dluhopisů nebo přijetím finanční výpomoci.

Bankovní úvěry jsou poskytovány obcím především domácími finančními institucemi. Jedná se o nejčastější formu řešení dluhu, který s sebou ale nese úrokové zatížení. V r. 2017 byl celkový objem půjčených prostředků plynoucích do územních rozpočtů 9,2 mld. Kč. Při poskytování úvěrů soukromým subjektům je financování kryto formou zástavy obvykle nemovitým majetkem, problémem je, že v obecním majetku jsou nemovitosti (školy, požární zbrojnice, obecní úřady aj.) s nízkou možností uspokojení pohledávek banky. Projekty, na které je bankovní úvěr získáván, jsou podrobeny ekonomickým analýzám za účelem efektivního řešení financování. (Provazníková, 2015) Finanční instituce se zabývá platební schopností obce, přihlíží k předloženému finančnímu plánu za dané období a možnosti samofinancování projektu. Velký podíl na českém trhu mají Česká spořitelna, a.s., Komerční banka, a.s. a Československá obchodní banka a.s. Úvěry či půjčky poskytují také jiné fyzické i právnické

osoby, např. půjčky mezi obcemi. V podmínkách většiny poskytovatelů půjček či úvěrů není potřeba ručení. V případech, kdy bylo třeba, jednalo se o ručení prostřednictvím směnky, majetku nebo budoucími příjmy rozpočtu.

Emise komunálních dluhopisů je v České republice velmi málo používaný způsob financování obecního dluhu. Jedná se o cenný papír vydaný samosprávným celkem a schválený Ministerstvem financí. Kritéria pro emisi komunálních dluhopisů definuje zákon dluhopiseců č. 190/2004 Sb. kdy:

„a) ekonomická situace územního samosprávného celku umožňuje splnit dluhy vyplývající z komunálních dluhopisů a tyto dluhy nemají a nebudou mít výrazně negativní dopad na jeho hospodaření a rozvoj,

b) územní samosprávný celek hodlá získat peněžní prostředky vydáním komunálních dluhopisů pouze za účelem použití takto získaných peněžních prostředků na:

- 1. investice do dlouhodobého hmotného majetku sloužícího k výkonu působnosti územního samosprávného celku,*
- 2. odstranění škod způsobených živelní nebo jinou pohromou, nebo*
- 3. financování projektu spolufinancovaného z prostředků Evropské unie a*

c) lhůta splatnosti komunálních dluhopisů, které územní samosprávný celek hodlá vydat, není delší než 15 let od data emise”

Komunální dluhopisy mohou být emitovány jak na domácí trh, tak i na zahraniční trh s cennými papíry. Cenný papír je obvykle nabízen neomezenému okruhu neurčených osob. V České republice mohou být na kapitálovém trhu umístěny buď komisionálně tj. zprostředkovatelé zajišťují prodej nově emitovaných dluhopisů, ale riziko nese emitent, nebo na základě pevné přejímky zprostředkovatelé přebírají riziko i za neumístění cenných papírů na trhu, v tomto případě emitent disponuje žádaným kapitálem.

Tab.3 ukazuje emise komunálních dluhopisů v České republice, je z ní také zřejmé, že dluh z vydaných dluhopisů vykázaly v r. 2017 pouze Praha a Liberec v celkové výši 10,4 mld. Kč.

Tabulka 3 Emise komunálních dluhopisů v ČR

Rok emise	Emitent	Výše emise	Splatnost	Úroková míra
1997	Židlochovice	40 milionu	10 let	12,90 %
2002	Brno	2,7 miliard	7 let	5,50 %
2003	Praha	5,4 miliard	10 let	3,95 %
2004	Ostrava	3 miliardy	10 let	
2010	Liberec	2 miliardy	15 let	6M PRIBOR+ 3,3 %
2011	Praha	5 miliard	10 let	4,25 %
2013	Praha	5,4 miliard	10 let	3,13 %

Zdroj: Dluhopisy.cz

Finanční výpomoci a ostatní dluhy obsahují závazky účetní jednotky od jiných osob s výjimkou bank. Jedná se také o krátkodobé závazky z cenných papírů či směnek emitovaných danou municipalitou. V roce 2017 obce přijaly půjčky ze Státního fondu životního prostředí v hodnotě 23,7 mil. Kč.

1.4.2 Regulace zadlužení obcí

Každý rok Ministerstvo financí sestavuje analýzu zadluženosti obcí. V analýze používá tři základní ukazatele, ukazatel likvidity, podílu cizích zdrojů na aktivech a podílu dluhu k průměru příjmů za 4 roky. Dalším přímým či nepřímým nástrojem regulace může být například povolení emise komunálních obligací nebo možnost přezkoumání hospodaření územních samosprávných celků (Provazníková, 2015).

Ukazatel likvidity značí schopnost obce převést svá aktiva na peněžní prostředky k úhradě svých závazků. Pokud ukazatel likvidity vychází menší než 1, dochází k riziku platební neschopnosti. Obec se tedy stává neschopnou dostát svým závazkům. Příliš vysoká likvidita sice ukazuje existenci velkého objemu finančních prostředků, které ale leží na bankovních účtech bez jakéhokoli využití, tedy v časovém horizontu ztrácejí na hodnotě. Hodnota peněz uložených na bankovních účtech klesá hlavně z důvodu nízkých úrokových sazeb.

Ukazatel podílu cizích zdrojů na aktivech vychází z poměru vlastních a cizích zdrojů v majetku obce. Používá se k hodnocení míry zadluženosti a ke zjištění dlouhodobé udržitelnosti majetkové struktury. V případě, kdy hodnota ukazatele překročí 25 %, obvykle zde existuje nestabilita majetkové struktury. Riziko je také neschopnost řádně splácet závazky z disponibilních příjmů, které může vést k nucenému prodeji majetku obce. Naopak nízký podíl

cizích zdrojů značí o nedostatečném využití dluhového financování majetku.
(Informaceoobcích.cz)

Ukazatel podílu dluhu průměru příjmů za 4 roky ověřuje tzv. dluhové či fiskální pravidlo, které říká, že v okamžiku přesáhnutí zadlužení obce 60 % průměrných příjmů za poslední 4 roky je nutné jeho výši v dalším roce snížit alespoň o 5 % z rozdílu mezi aktuální výší dluhu a 60 % průměrného příjmu. Důvodem zavedení tohoto pravidla je následná schopnost samosprávných celků financovat v budoucnu dluhy svými vlastními likvidními prostředky. Při přezkoumání fiskálního pravidla v r. 2017 dle informací dostupných na ministerstvu financí bylo 3 547 obcí bez dluhu, celkem 456 obcí má dluh nad 60 % a průměrná výše zadlužení byla 22 %.

2 CHARAKTERISTIKA HLAVNÍCH METOD PRO HODNOCENÍ EKONOMICKÉHO ZDRAVÍ OBCÍ

2.1 Ekonomické zdraví obcí

Hlavní zásadou pro fungování veřejného sektoru je znalost pojmu “zdravé finance” a nezaměňování jej za považované synonymum “udržitelné finance”. Důležité definování této problematiky napomáhá tvorbě rozpočtů obcí v následujícím roce i pro plánování strategického plánu jednotlivých obcí.

Termín zdravé finanční řízení je vymezen pomocí těchto zásad (Půček, 2015):

- *„Zadlužování obce nesmí být na úkor budoucnosti,*
- *Index provozních úspor minimálně 10 %,*
- *Účelnost, efektivnost a hospodárnost jako součást systému řízení,*
- *Minimalizace rizik bez omezení příležitostí,*
- *Rozpočet a strategický plán jsou propojeny,*
- *Rovnováha mezi rozsahem (a kvalitou) služeb a příjmy rozpočtu,*
- *Usilovat o zvyšování místní a regionální soběstačnosti.“*

Při definování ekonomického neboli finančního zdraví obce lze považovat obec za finančně zdravou ve chvíli, kdy je schopna zabezpečit zdroje na rozvoj území a na uspokojování potřeb obyvatelstva. Důležitou součástí je také likvidita, tedy schopnost obce hradit své závazky včas.

Hodnocení ekonomického zdraví obcí je důležité pro danou obci, jakým způsobem se změnila její ekonomická situace, a také pro komparaci obcí různých kategorií v určitých časových obdobích. Hodnocení probíhá zejména na základě dat zaslaných obcemi ústředním orgánům, především pak ministerstvu financí.

2.2 Hlavní metody hodnocení ekonomického zdraví obce

2.2.1 Ukazatelé na bázi příjmů a výdajů

Obecní rozpočet pracuje s příjmy a výdaji, které jsou potřeba udržovat stabilní a vyvážené, protože tyto prvky vystupují v pohledu na finanční zdraví obce z prvních míst. Důležitým kritériem dlouhodobé udržitelnosti zdraví obce je tvorba vyšších příjmů než výdajů. Mezi ukazatele na bázi příjmů a výdajů patří daňové příjmy na jednoho obyvatele, finanční stabilita, finanční nezávislost, finanční soběstačnost a výkonnost obce.

- *Daňové příjmy na jednoho obyvatele*

$$\frac{\text{Celkové daňové příjmy}}{\text{Počet obyvatel obce}}$$

Vyjadřuje objem daňových příjmů připadajících na jednoho obyvatele. Čím vyšší hodnota, tím lépe. Přepočítání na obyvatele je především z důvodu různých velikostí obcí, tudíž by nebylo možné porovnávat pouze absolutní hodnotu daňových příjmů.

- *Finanční stabilita*

$$\frac{\text{Celkové běžné příjmy}}{\text{Celkové příjmy}}$$

Jedná se o podíl běžných příjmů a celkových příjmů obce. Do celkových příjmů jsou zahrnuty příjmy běžné, kapitálové i dotace. Podíl tedy vyjadřuje závislost běžných příjmů na velikosti mimořádných příjmů (kapitálových či dotacích).

- *Finanční nezávislost*

$$\frac{\text{Vlastní příjmy}}{\text{Celkové příjmy}} \times 100$$

Za vlastní příjmy jsou považovány příjmy daňové, nedaňové a kapitálové. Ukazatel vyjadřuje procentuální míru závislosti na vlastních příjmech, resp. do jaké míry je obec nezávislá na dotacích.

$$\frac{\text{Vlastní příjmy bez sdílených daní}}{\text{Celkové příjmy}} \times 100$$

Existuje také jiný výpočet finanční nezávislosti, který díky oproštění se od příjmů ze sdílených daní dokáže lépe reflektovat aktivitu obce.

- *Finanční soběstačnost*

$$\frac{\text{Vlastní příjmy}}{\text{Běžné výdaje}} \times 100$$

Tento poměr určuje schopnost obce pokrýt vlastními příjmy běžné výdaje.

V delším období se ukazatel může výrazně lišit, to je zapříčiněno realizovanými investicemi obce.

- *Výkonnost obce*

$$\frac{\text{Provozní přebytek}}{\text{Běžné příjmy}}$$

Výkonnost obce vyjadřuje schopnost obce tvořit přebytek z běžné činnosti, který může být použit např. ke krytí dluhové služby. Provozní přebytek vzniká ze zbývajících zdrojů po úhradě běžných příjmů.

2.2.2 Dluhové ukazatele

Dluh obce je suma závazků vůči druhým subjektům. Sledování zadluženosti obcí se postupně stává významnou činností, proto Ministerstvo financí každý rok vypočítává definitivní ukazatel dluhové služby krajů a obcí. Pokud územní samosprávný celek překročil stanovenou výši ukazatele, měl by do tří měsíců zdůvodnit překročení a oznámit přijatá opatření. Vysoké zadlužení může vést ke snížení pravděpodobnosti přidělení dotací či přijetí úvěrů.

- *Ukazatel dluhové služby*

$$\frac{\text{Dluhová služba}}{\text{Dluhová základna}} \times 100$$

„Dluhová služba vypovídá o tom, z kolika procent je zatížena dluhová základna ročními splátky jistin a úroků“ (Toth, 2014. str. 105). Dluhovou službou se rozumí součet zaplacených úroků, uhrazených splátek emitovaných dluhopisů a splátek jistin. Dluhovou základnou je suma daňových, nedaňových a kapitálových příjmů spolu s přijatými transfery. V tomto ukazateli nastává nevýhoda při odložení splátek vysokého úvěru, to se nijak neprojeví ve výpočtu.

- *Krytí dluhové služby*

$$\frac{\text{Provozní přebytek}}{\text{Dluhová služba}}$$

Jiným názvem také dluhová kapacita, která ukazuje schopnost krytí vzniklých nákladů na dluh prostřednictvím provozního přebytku.

- *Zadluženost na jednoho obyvatele*

$$\frac{\text{Celková zadluženost}}{\text{Počet obyvatel}}$$

Tento ukazatel se jeví jako optimální pro porovnání mezi obcemi různé velikosti.

2.2.3 Ukazatelé likvidity

Likviditou se rozumí schopnost dostát svých závazků v blízké budoucnosti. Z pohledu rychlosti přeměny prostředků patří mezi nejlíkvídnější oběživo, tj. hotovost a bezhotovostní vklady na běžných účtech. Vysoká likvidita je výhodou, jelikož je nízké riziko nastání platební neschopnosti. Na druhou stranu vysoká likvidita – velké zásoby peněžních prostředků značí o nesprávném hospodaření, protože peníze ztrácejí na hodnotě. Jeden z ukazatelů likvidity vytvořilo Ministerstvo financí ČR, ukazatel běžné likvidity.

- *Běžná likvidita*

$$\frac{\text{Krátkodobé pohledávky} + \text{krátkodobý finanční majetek}}{\text{Krátkodobé závazky} + \text{krátkodobé bankovní úvěry} + \text{krátkodobé fin. výpomoci}}$$

Ukazatel běžné likvidity vyjadřuje krytí závazků pohledávkami a finančním majetkem. Čím větší je tento poměr, tím lépe. Běžná likvidita se často používá v kreditní analýze. Optimální hodnota je vyšší než 1. Pokud vychází v rozmezí <0;1> obec se jeví jako riziková z důvodu pravděpodobné platební neschopnosti. (Ministerstvo financí, 2018)

- *Okamžitá likvidita*

$$\frac{\text{Peněžní prostředky}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

Okamžitá likvidita je určitelná díky přítomnosti peněžních prostředků, jakožto nejlíkvídnějšího měnového agregátu. Pro finančně zdravou firmu soukromého sektoru je uváděno množství kolem jedné pětiny hodnoty závazků. Naopak u obcí bývá na konci roku tato hodnota vyšší. (Kraftová, 2002)

2.2.4 Rating obce

Rating obce probíhá porovnáním dat, zjišťuje, do jaké míry efektivitu obec využila finanční prostředky a jaká je hospodářská situace z hlediska stability jejího fungování. K ohodnocení

ekonomického zdraví obce používají ratingové agentury ratingové stupně, každá agentura pro ně používá různé označení.

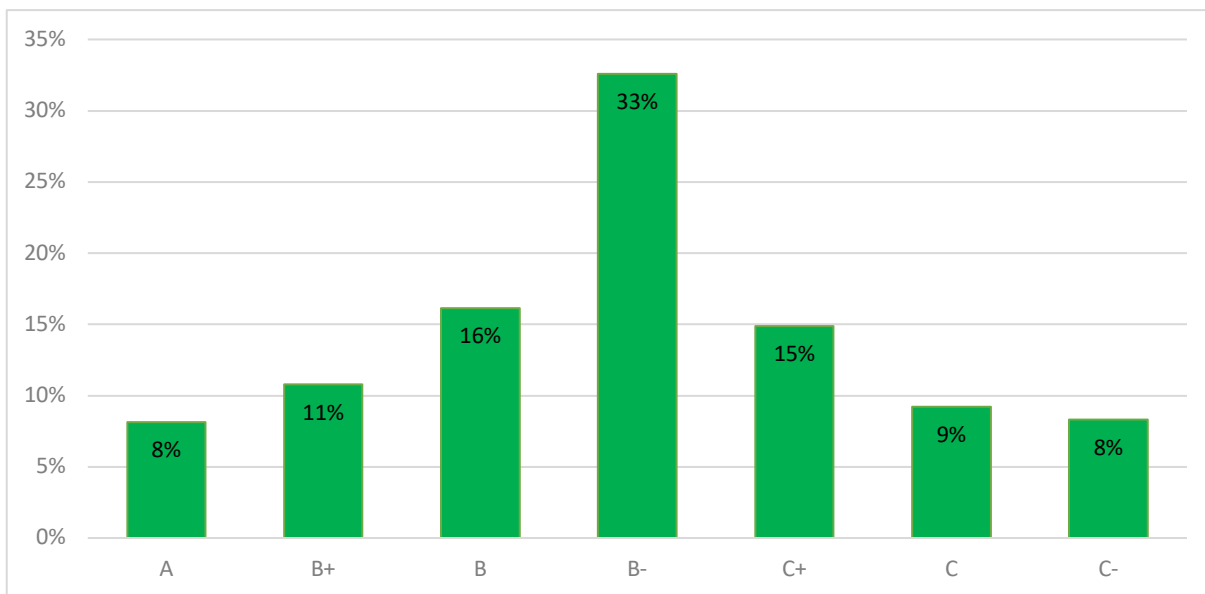
Zjištění ratingového stupně obce lze pomocí ratingových agentur, které jsou jak na území České republiky, tak i mezinárodním trhu. Ratingové společnosti obvykle zpracovávají rating pro státy, korporace či pro cenné papíry, se kterými se veřejně obchoduje. Nejčastěji se rating zpracovává za účelem získání nějakého typu cizího financování, jako jsou půjčky, úvěry aj. Vysoký ratingový stupeň může vést k výhodnějším podmínkám získání finančním prostředků.

Moody`s investors service začala jako společnost, která publikovala základní statistické informace o akcích a dluhopisech nejrůznějších společností. V r. 1909 začal Moody publikovat „Moody`s Analyses of Railroad Investments”, ve kterém bylo hodnocení společností a zároveň také informace o hodnotě jejich cenných papírů. S touto myšlenkou Moody vytvořil Moody`s investors service, která od r. 1914 poskytuje hodnocení státních dluhopisů. V 70. letech minulého století začala agentura hodnotit i komerční dluhopisy a bankovní depozita.

Standard & Poor`s v r. 1906 poprvé publikovala ratingy korporátních, státních i municipálních dluhopisů. Tato společnost se stala známá hlavně kvůli S&P indexu na akciových trzích. Tyto indexy jsou celosvětově sledovaná vodítka pro investiční rozhodování. Také se jimi určuje fáze hospodářského cyklu USA.

Fitch Ratings v r. 1924 zavedla v hodnocení investic ratingové stupně „AAA” po „D”, od té doby je toto hodnocení považováno za průmyslový standard hodnocení rizikovosti investic. Od r. 2004 začala společnost pokrývat i mezeru na trhu hodnocení rizika plynoucího ze způsobu řízení.

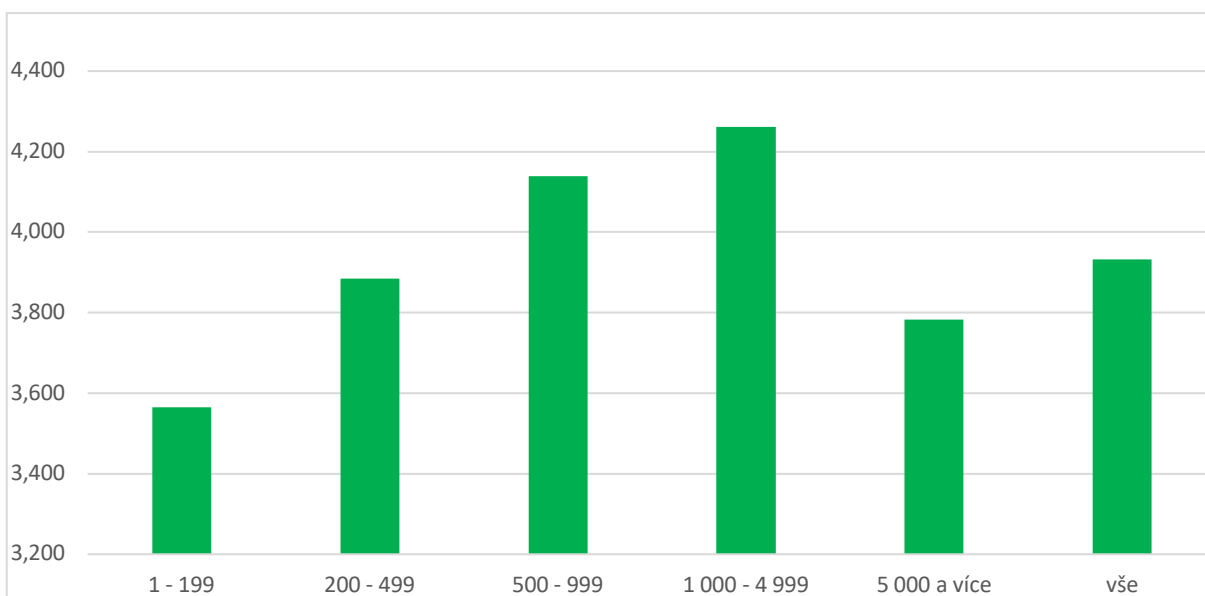
CRIF Ratings je italská společnost založená r. 1988 působící v Americe, Africe, Asii a v Evropě vč. České republiky, která poskytuje hodnocení ekonomického zdraví podniků i municipalit pomocí 7 ratingových stupňů od „A” – obec bez rizika po „C-“ – velmi riziková obec.

Obrázek 1 Hodnocení obcí ČR dle agentury CRIF za r. 2017

Zdroj: Kameníčková, 2019. Interní data společnosti CRIF

Obrázek 1 ukazuje rating obcí a podíly na ratingových stupních. Z grafu vyplývá, že pouze 8 % získala nadprůměrné hodnocení, 33 % průměrné B-, 8 % podprůměrné. Zajímavý je fakt, že stejný podíl ratingových stupňů A a C- je stejný, tudíž přibližně 500 obcí hospodaří velmi dobře a 500 obcí je velmi zadlužených. Největší počet obcí má průměrný rating.

Obrázek 2 Průměrný rating v r. 2017 podle velikosti obcí

Zdroj: Kameníčková, 2019. Interní data společnosti CRIF

Graf na obrázku 2 ukazuje průměrný rating obcí podle velikosti. Hodnoty jsou měřeny pomocí bodové stupnice – čím nižší hodnota, tím lepší výsledek v ratingovém hodnocení. Nejzdravější hospodaření mají nejmenší obce, tedy o 1-199 obyvatelích, je to způsobeno hlavně tím, že

takové obce nemají tak velké příjmy a díky malému počtu obyvatel nemají tak velké výdaje. Nejhorší hodnocení mají obce od 1000-4999 obyvatel.

2.2.5 Bonita obce

Od r. 2003, kdy zanikly okresní úřady, přešla na obce řada kompetencí. Díky této reformě nastala otázka hodnocení obcí mezi sebou. Bonita bývá také často zaměňována s ratingem, není to ale totéž. V bonitě je obsažena, jak schopnost dostát svým závazkům, tak i majetková struktura obce a další ukazatelé, závisující na použitých metodách. Pomocí bonity zjišťujeme, co může obec nabídnout a v čem jsou nedostatky. Každá obec si volí způsob prezentování sama sebe zaměřený na různé cílové skupiny. Vezmeme-li v potaz jednu z cílových skupin – obyvatele obce, do bonity bude v tomto případě promítnuta i jejich spokojenost. Jiná data budou prezentována investorům. Bonita obce může být také chápána jako jedna z možností srovnání obcí, přičemž bere v potaz velikost obce a na jejím základě se dá posoudit efektivnost veřejných výdajů.

3 PŘEDSTAVENÍ VYBRANÉ OBCE, JEJÍHO HOSPODAŘENÍ A SOCIOEKONOMICKÉHO POTENCIÁLU

3.1 Obec Mokrovousy

Obec Mokrovousy se nachází v Královéhradeckém kraji necelých 15 km od města Hradec Králové. Dle statistických údajů z r. 2017 žilo v obci 368 obyvatel. Za poslední roky se počet obyvatel mírně zvyšuje, zájem o život v této obci je pozitivním znakem. Zákon udává obci povinnost zřizovat finanční a kontrolní výbor. Každým rokem se obec rozrůstá novými stavbami i obecními investicemi. Zastupitelstvo má 7 členů v čele se starostkou a dvěma místostarosty. První zmínky o obci pochází z druhé poloviny 14. století. Poslední majitelkou obce byla hraběnka Schaffogotschová, která obec koupila r. 1707 a připojila ji k velkostatku Sádovských. Po zničení zámku v Sadové koupila obec rodina Harrachů, jejichž vlastnictví obec velmi ovlivnilo. Dodnes se v obci nachází původní domy z dané doby. V r. 2015 byla dokonce rekonstruována historická harrachovská studna. Mezi větší investice v posledních 20 letech patří především parkoviště, veřejné osvětlení, výstavba vodovodu nebo plynofikace. V r. 2011 byl občany svépomocí vybudován kiosek letního občerstvení u koupaliště, ve kterém se pořádají všechna výročí a oslavy. Například v r. 2015 se v obci konalo setkání rodáků, oslava 650 let od první písemné zmínky o obci a také 120. výročí založení Sboru dobrovolných hasičů. V r. 2009 si obec půjčila vysoké částky od bankovních institucí za účelem rekonstrukce chodníků, tyto úvěry byly refinancovány a jsou spláceny až do dnešní doby. Od r. 1993 byla v obci vybudována pediatrická ordinace. V nynější době jsou Mokrovousy velmi dobře občansky vybavenou obcí, nachází se zde ordinace pediatra, obchod, autobusová zastávka a letní kiosek. V dalším rozvoji obce napomáhá výstavba několika obytných domů a nynější rekonstrukce budovy obecního úřadu. V budoucnu se chystá výsadba zeleně, opravy komunikací či výstavba sportovního hřiště, také je v plánu realizace turistického značení. Obec Mokrovousy je součástí Mikroregionu Nechanicko, který sídlí na mokrovouském obecním úřadě a vznikl na základě smlouvy o vytvoření dobrovolného svazku obcí v r. 2010 za účelem realizace strategického plánu a sociálně ekonomického rozvoje svazku obcí. V r. 2016 Mokrovousy vytvořily dlouhodobý strategický plán rozvoje pojmenovaný „Mokrovousy 2030“. Ke tvorbě tohoto plánu obec využila i místní obyvatelstvo. Na obecním úřadě uspořádala veřejně přístupnou akci, kde každý z obyvatel mohl přijít a dát hlas v rozvoji svých priorit, ty nejčastěji zvolené byly pak vyhodnoceny a zařazeny do SWOT analýzy obce

a následně použity k definování strategických cílů pro zlepšení. Mezi klíčové oblasti se řadí Životní prostředí, zeleň a krajina, Doprava a infrastruktura, Podnikání a zaměstnanost, Volný čas a poslední oblastí je Řízení a rozvoj obce. Mezi další priority obce patří především klid, pořádek a bezpečnost v obci, čistota a kvalita životního prostředí a kulturní vyžití a společenský život.

3.2 Hospodaření obce v r. 2017

V r. 2017 byl rozpočet schválen až 6. 3. 2017, kvůli pozdnímu schválení nastává rozpočtové provizorium, jedná se o situaci, kdy finanční prostředky ze státního rozpočtu jsou rozdělovány na základě předešlého roku, ve výši jedné dvanáctiny loňských výdajů, což vede k nemožnosti investování po dobu trvání schvalování rozpočtu. Obecní rozpočet byl navržen jako přebytkový, přičemž byl přebytek ve výši 327 tis. Kč použit na splátky úvěru. Během r. 2017 bylo vytvořeno šest rozpočtových opatření.

Celková hodnota přijatých peněžních prostředků činila 4 922 055 Kč. Největší podíl mají daňové příjmy, které tvoří 95 % z celkových příjmů. Daňové příjmy se dají dělit na sdílené a svěřené daně, kdy v případě Mokrovous bylo rozděleno dle rozpočtového určení daní 3,8 mil. Kč v případě sdílených daní a v případě svěřených daní bylo přijato 608 tis. Kč. Zbylé přijaté daňové prostředky byly ve formě správních poplatků, poplatků za komunální odpad, poplatků za psa či daň z hazardních her. Menší část příjmů tvoří nedaňové příjmy, z nichž 41 % tvoří přijaté nekapitálové příspěvky a náhrady, 15 % tvoří příjmy z pronájmu majetku a 28 % tvoří příjmy z poskytování služeb a výrobků. V rozpočtu r. 2017 byly naplánované příjmy z poskytování služeb a výrobků ve výši 59,5 tis. Kč na konci roku činily tyto příjmy pouze 39 tis. Kč, to bylo zapříčiněno přeúčtováním 20 tis. Kč do jiné položky z důvodu auditu, původně byla částka naplánována na rozšíření chodníků a vjezdů u nových domů. Do příjmů z poskytování služeb a výrobků obec zahrnuje především příjmy z pronájmu např. ordinace dětského lékaře, letního kiosku či pozemků. Poslední částí příjmů jsou přijaté transfery. Obec Mokrovousy získala dotace na volby do Poslanecké sněmovny, od Mikroregionu na činnosti v prostorách obecního úřadu a největší dotace byla přijata na výkon státní správy

V r. 2017 obec vydala ze svého rozpočtu 3 028 714 Kč, ačkoli byla schválena částka 4 363 700 Kč, tedy o 1 334 986 Kč vyšší rozdíl mezi naplánovaným a realizovaným rozpočtem vzniká prostřednictvím položky nespécifikované rezervy, ve které jsou zahrnuty finanční prostředky tak, aby byl k 31.12. daného roku rozpočet vyrovnaný či přebytkový,

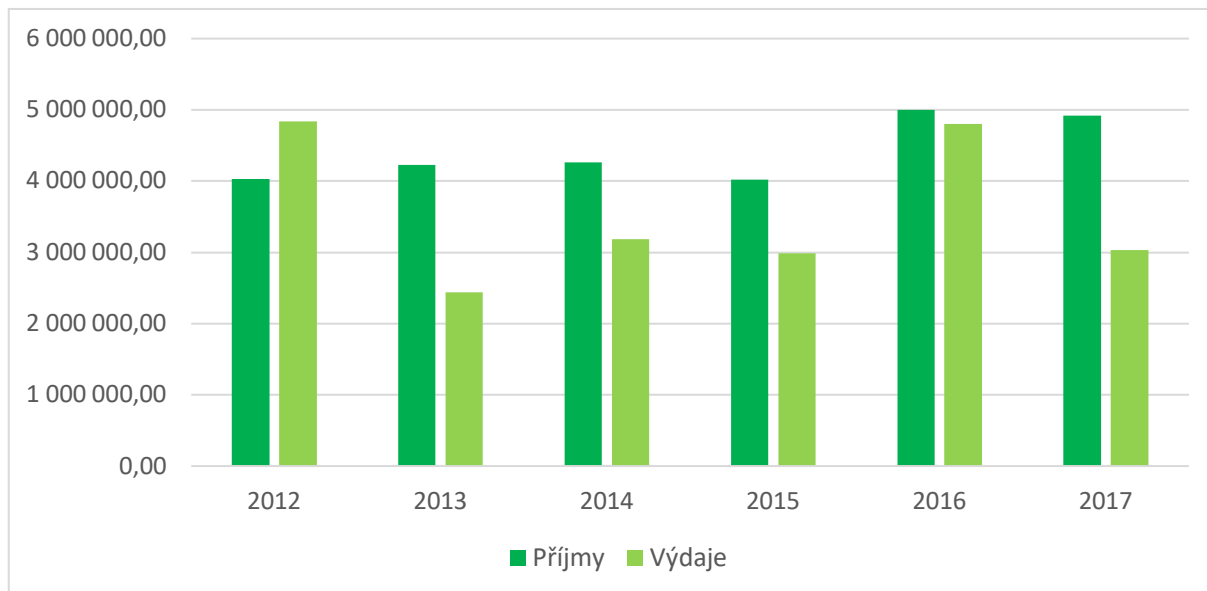
kdy je přebytek použit na splátku úvěru. Velkou část výdajů tvoří běžné výdaje, které se dělí na neinvestiční nákupy a související výdaje, neinvestiční služby obyvatelstvu, soukromoprávním subjektům či veřejnoprávním subjektům, ostatní neinvestiční výdaje a platy a s nimi související výdaje. Neinvestiční nákupy tvoří 56 % celkových výdajů, skládají se z nákupu materiálu, služeb, energie, vody a paliv, úroků a věcných darů. Nákup služeb tvoří 840 tis. Kč, z nichž 656 tis. Kč bylo vydáno na ostatní služby, do kterých se zahrnují výdaje organizačních složek státu, revize komínů a elektrických a jiných zařízení, platby za státní technickou kontrolu aut, revize, cejchování, kontrolu, kalibraci a jiné posuzování technického stavu přístrojů a zařízení či platby správních poplatků kontaktním místům veřejné správy jako jsou notáři, banky, držitelé poštovní licence a Hospodářská komora České republiky. Největší položkou v ostatních nákupech byly naplánované výdaje na opravy a udržování 620 tis. Kč na rekonstrukci vnitřních prostorů obecního úřadu, byla realizovaná pouze rekonstrukce zasedací místnosti a přízemí, rekonstrukce horního patra byla přesunuta na r. 2019. Další položkou běžných výdajů jsou neinvestiční transfery obyvatelstvu, soukromoprávním i veřejnoprávním subjektům tvoří 133tis. Kč činí pouze 4,6 %. Poslední položkou běžných výdajů jsou platy ve výši 1,1 mil. Kč, které činí 39 % běžných výdajů. Kapitálové výdaje se dělí na pořízení dlouhodobého hmotného majetku a pozemky. Celková výše kapitálových výdajů činí 136 tis. Kč, tvoří tak pouze 4,5 % z celkových výdajů.

V roce 2017 Mokrovousy neinkasovaly žádné dotace z EU a zároveň se ani nepodílely na spolufinancování investic. Na konci roku bylo provedeno dvojí přezkoumání hospodaření, nebyla zjištěna žádná rizika, chyby či nedostatky. Po kontrole byly vypočítány následující ukazatele – podíl pohledávek na rozpočtu územního celku 1,36 %, podíl závazků na rozpočtu územního celku 9,15 % a podíl zastaveného majetku na celkovém majetku územního rozpočtu 0 %.

3.3 Hospodaření obce v minulých letech 2012-2017

Ve sledovaném období byly tvořeny rozpočty převážně přebytkové tak, aby byl přebytek použit na splátku úvěru. V minulých letech se rozpočty pohybovaly v podobné výši. Některé položky se v rozpočtech objevují každoročně. Každoročně dostává obec dotaci od mikroregionu Nechanicko, který má sídlo na obecním úřadě Mokrovousy, za pronájem kanceláří, techniky a místností. Každá obec dostává od státního rozpočtu příjmy ve formě části vybraných daní a také transfery na výkon státní správy. Každoročně opakující se výdaje jsou obvykle v položce běžné výdaje, obec Mokrovousy má ale také některé kapitálové výdaje, které se každoročně

opakují. Obec přispívá dle smlouvy na činnost MŠ Třesovice a MŠ Chlum, tento příspěvek se nachází v položce neinvestiční transfery cizím příspěvkovým organizacím, a také přispívá na ZŠ Dohalice ve formě příspěvku přímo dětem na pobyt na škole v přírodě, tato položka se nachází v položce dary obyvatelstvu.

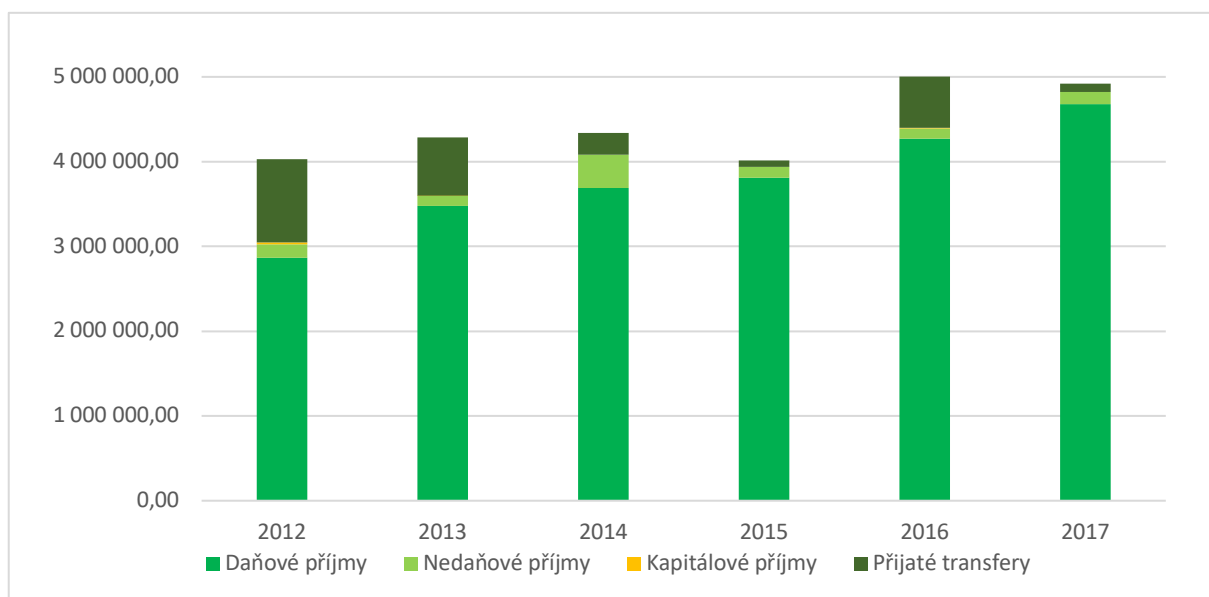
Obrázek 3 Příjmy a výdaje obce Mokrovousy v období 2012-2017

Zdroj: Rozpočet obce Mokrovousy 2012-2017

Graf na obrázku 3 ukazuje porovnání příjmů a výdajů ve sledovaném období, kde je vidět ve kterých letech skončil rozpočet v přebytku.

Vzhledem k faktu, že největší podíl na daňových příjmech obcí mají příjmy ze státního rozpočtu v podobě sdílených daní, mají daňové příjmy obcí rostoucí tendenci jako je vidět na obrázku 4. To je zapříčiněno především ekonomickým růstem země, změnou nominální hodnoty peněz a inflací. Nedaňové příjmy mají ve sledovaném období téměř stagnující trend v průměrné výši 130 tis. Kč. Jediný výkyv nastal v r. 2014, kdy nedaňové příjmy tvořily téměř 400 tis. Kč, přičemž rozdílovou částkou byly přijaté splátky půjčky právnické osobě, a to Sboru dobrovolných hasičů Mokrovousy, přičemž Sbor dobrovolných hasičů požádal o dotaci MAS Hradecký venkov na opravu hasičské zbrojnice. Pro získání dotace bylo potřebné předfinancování projektu, aby jim byly peníze zpět vyplaceny. Po získání dotace SDH peněžní vypůjčené prostředky zpět vrátili. V některých letech sledovaného období kapitálové příjmy obec vůbec nemá. V r. 2012 byly kapitálové příjmy ve výši 28,5tis. Kč, z nichž 26tis. Kč bylo přijato z prodeje akcií, v r. 2013 činily 2tis. Kč za prodej pozemků a v roce 2016 10tis. Kč za prodej dlouhodobého majetku. Přijaté transfery mají ve sledovaném období zajímavější vývoj. V r. 2012 Mokrovousy přijaly transfery v celkové výši 929tis. Kč, získala investiční

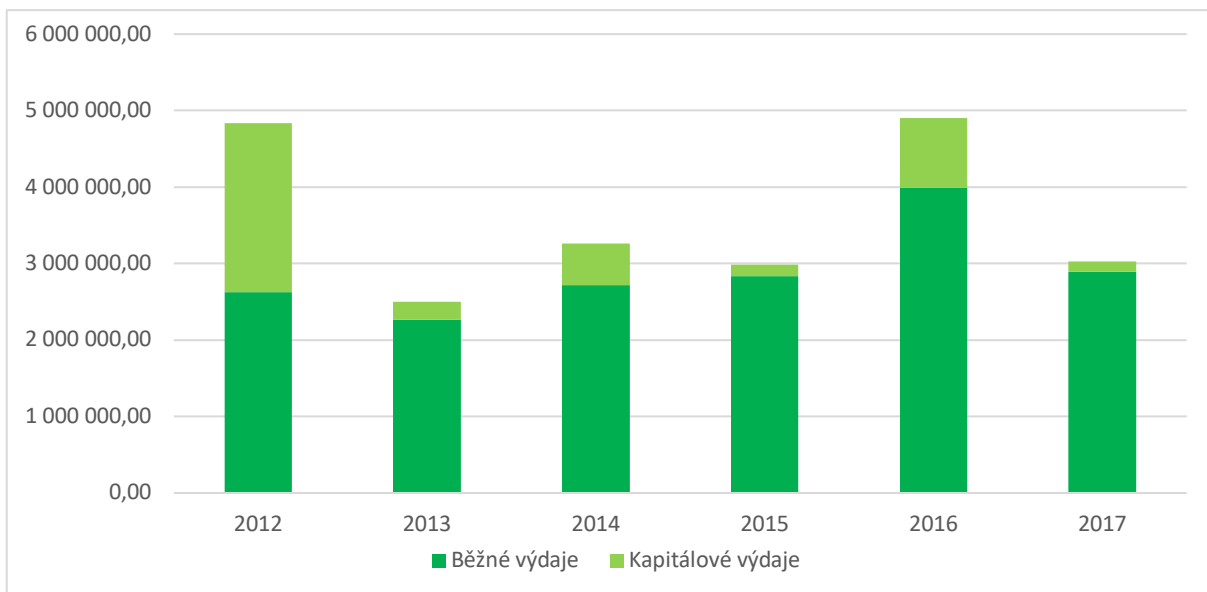
dotaci z rozpočtu kraje ve výši 570tis. Kč, kterou obec získala na první etapu rekonstrukce obecního úřadu, v první etapě se rekonstruovala střecha dále obec získala 409tis. Kč neinvestičních transferů od rozpočtu kraje a z ústřední úrovně. V následujícím roce největší část transferů tvoří dotace ze státních fondů z MAS Hradecký venkov ve výši 405tis. Kč, které byly použity na druhou etapu rekonstrukce obecního úřadu, a to na výměnu oken a zateplení. V dalších letech sledovaného období byly příjmy z transferů v podobné výši a zahrnují příjmy od krajů, ze státního rozpočtu na výkon státní správy a také dotace od Mikroregionu Nechanice na aktivity v prostorách obecního úřadu.

Obrázek 4 Porovnání příjmů v období 2012-2017

Zdroj: Rozpočet obce Mokrovousy 2012-2017

Běžné výdaje jsou v průběhu posledních pět let přibližně stejné, jedinou výjimku vykazuje r. 2016 jak je tomu vidět na obrázku 5. Rozdílná částka je 1,2 mil. Kč, která byla vydána na opravy a udržování dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, konkrétně a na výstavbu a opravy komunikací. Zatímco se běžné výdaje pohybují v podobných hodnotách, kapitálové výdaje se výrazně liší. V r. 2012 byla nakoupena budova obecního úřadu v hodnotě 2,1 mil. Kč. Další výkyv kapitálových výdajů nastal v r. 2014 ve výši 414 tis. Kč jako investiční transfer neziskovým či podobným společnostem, z nichž 300 tis. Kč byla již zmiňovaná půjčka Sboru dobrovolných hasičů. Poslední vysoká částka v kapitálových výdajích byla v r. 2016, kdy bylo utraceno 663 tis. Kč za investici do chodníků a vjezdů u nových domů a 200 tis. Kč za stroje.

Obrázek 5 Porovnání výdajů v období 2012-2017

Zdroj: Rozpočet obce Mokrovousy 2012-2017

4 ANALÝZA EKONOMICKÉHO ZDRAVÍ OBCE A VYBRANÝCH AKTIVIT

Prvním ukazatelem na bázi příjmů a výdajů jsou daňové příjmy na obyvatele, od r. 2012 má tento ukazatel rostoucí trend, kdy v r. 2012 byly daňové příjmy na obyvatele ve výši 8 614,26 Kč a meziroční průměrný přírůstek činí 813,25 Kč. Ukazatel finanční stability vychází ve sledovaném období velmi dobře, ideální hodnota ukazatele je 1, přičemž Mokrovousy se pohybují v rozmezí jedné desetiny od optimální hodnoty k 1. Obec Mokrovousy je dostatečně finančně soběstačná, bez problému dokáže pokrýt běžné výdaje vlastními příjmy, do kterých jsou zahrnuty daňové, nedaňové a kapitálové příjmy. V každém roce sledovaného období je obec schopna vytvářet provozní přebytek, o tom vypovídá ukazatel výkonnosti obce.

Dluhové ukazatele zahrnují ukazatel dluhové služby a schopnost krytí dluhové služby. První zmiňovaný ukazatel by podle dřívějších pokynů od Ministerstva Financí měl vycházet v hodnotách nižších než 30 % v dnešní době není optimální výše nijak stanovena, v r. 2012 se tento ukazatel vychýlil nad 100 % z důvodu vyšší dluhové služby než základy, přičemž 85,5 % dluhové služby tvoří uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků. Ve zbylých letech sledovaného období se ukazatel pohybuje v optimálních hodnotách, od r. 2014 okolo 10 %. Ukazatel krytí dluhové služby by měl být vyšší než 1, tak aby byla obec schopna pokrýt celý dluh. Tuto hodnotu se daří přesáhnout až od r. 2013, v r. 2012 je ukazatel ve výši 0,32, takto nízká hodnota způsobena vysokou dluhovou službou.

Ukazatele likvidity se dělí na běžnou a okamžitou. Běžná likvidita v r. 2017 Mokrovousům vychází 20,34. Takto vysoká likvidita značí o velkém objemu nevyužívaných peněžních prostředků, které by se daly využít k lepšímu zhodnocení. Mokrovousy drží své finanční prostředky pro plánované velké investice například v podobě spoluúčasti na dotaci z Evropské unie na vybudování sportovního areálu. Okamžitá likvidita má ve sledovaném období rostoucí trend, kdy nárůst od r. 2012 do 2017 je ve výši 18,24.

Poslední skupinou jsou monitorující ukazatele. Mezi ně se řadí celková likvidita, pravidlo rozpočtové odpovědnosti též fiskální pravidlo a podíl cizích zdrojů na celkových aktivech. V r. 2017 byl podán návrh na schválení zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. Zákon je platný od 6. 2. 2017 a účinný od 21. 2. 2017. Důsledky z nadměrného zadlužení obcí jsou tedy řešeny až od r. 2018 mezi něž patří například pozastavení příjmů plynoucích ze státního rozpočtu ve výši úmoru splátky převyšující hranici 60 %. I přesto, že tento ukazatel nemá ve sledovaných letech legislativní závaznost, protože platí zákaz retroaktivity, hodnoty

vypočteného ukazatele vychází velmi špatně, v r. 2012 vycházelo fiskální pravidlo 110 % tedy o 50% překročení rizikového bodu. K tomuto problému došlo v důsledku vysokého zadlužení formou dlouhodobých úvěrů od více finančních institucí na rekonstrukci chodníků v r. 2009. K poklesu pod rizikovou hranici 60 % se obec dostala až v r. 2017, kdy vychází, podíl příjmů za poslední 4 roky k zadluženosti, hraničních 57 %. Ukazatel podílu cizích zdrojů na aktivech slouží mimo jiné také k posouzení dlouhodobé udržitelnosti majetkové struktury obce. Jako rizikovou hodnotu udávají stránky informaceoobcích.cz hodnotu 25, tento podíl má v obci klesající trend, kdy nejnižší hodnota vychází v r. 2017, a to 8,36 %, v r. 2012 byl ve výši 17,91 %

Podle agentury CRIF má obec Mokrovousy průměrné hodnocení, a to s ratingovým stupněm B-, zdraví obce se ale v posledních letech zlepšuje viz. Tab.4. To je zapříčiněno především snahou splácet přijaté úvěry z minulých let a nepůjčování si dalších finančních prostředků.

Tabulka 4 Vývoj ratingových stupňů obce Mokrovousy

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Rating obce	C	C+	C+	B-	B-	B-

Zdroj: Informaceoobcích.cz

5 KOMPARACE VÝSLEDKŮ SE SROVNATELNÝMI MUNICIPALITAMI

Obce vybrané ke komparaci se nachází v Královéhradeckém kraji. Jedná se o obce v okolí Mokrovous, kde kvalita a množství služeb poskytovaných obyvatelům jsou v podobné míře. Všechny obce jsou o velikosti od 200-499 obyvatel.

Dohalice leží 1,6 km severně od Mokrovous a mají 465 obyvatel. V obci se nachází kostel, hospoda, fotbalové hřiště, Základní škola Dohalice, hřbitov a pobočka České pošty. Pro r. 2017 Dohalice schválily rozpočet v prosinci 2016 jako schodkový, kdy schodek 6 mil. Kč měl být pokryt přebytkem z minulých let. Ve skutečnosti obec hospodařila v přebytku 3 mil. Kč, který byl uložen k budoucí možnosti čerpání ke krytí schodku. Nejvíce rozdílné položky, které byly naplánovány, ale nebyly naplněny, jsou nerealizované výdaje na rekonstrukci pozemní komunikace, výdaje na veřejné osvětlení a výdaje na činnost základní školy.

Sadová leží 3,1 km severně od Mokrovous a má 319 obyvatel. V obci se nachází obchod s potravinami a drogistickým zbožím, dvě hospody, zahradnictví a prodejna ojetých pneumatik. V r. 2017 obec hospodařila s přebytkem 1 mil. Kč přitom naplánovaly přebytek 250 tis. Kč. Rozdílové byly především daňové příjmy ze sdílených daní a z daně z nemovitých věcí.

Střezetice leží 4,1 km jihovýchodně od Mokrovous a žije tam 378 obyvatel. Jako jediné se nachází na území jiného mikroregionu, namísto Nechanicka je ve svazu obcí Mikroregion obcí Památkové zóny 1866. V obci se nachází prodejna smíšeného zboží, hostinec a knihovna. Střezetice schválily rozpočet zcela vyrovnaný, ale po změnách ve skutečnosti obec hospodařila s přebytkem 471 tis. Kč. Velké rozdíly se vyskytují na obou stranách rozpočtu 800 tis. Kč, ve výdajích za pořízení budovy obecního úřadu a traktoru na sekání trávy. Také 936 tis. Kč na opravy a udržování. Na straně příjmů rozdílové položky tvoří příjmy z vlastní činnosti a neinvestiční transfery od krajů v celkové výši rozdílu 1,4 mil. Kč.

Třesovice leží 1,6 km jižně od Mokrovous, bydlí tam 251 obyvatel. V obci se nachází obchod s potravinami, mateřská školka a Státní okresní archiv Hradce Králové. Třesovice v r. 2017 naplánovaly rozpočet schodkový, a to ve výši schodku 7 tis. Kč. Ve skutečnosti po rozpočtových opatřeních skončil s přebytkem necelých 2 mil. Kč. Nejvyšší podíl na rozdílu schváleného a realizovaného rozpočtu tvoří tyto položky: daňové příjmy byly ve skutečnosti cca o 1 mil. vyšší, 400 tis. Kč v neinvestičních transferech od krajů, dále byly naplánovány nerealizované výdaje na činnost místní správy ve výši 1 mil. Kč.

Tabulka 5 Ukazatele na bázi příjmů a výdajů

Ukazatel	Dohalice	Mokrovousy	Sadová	Střezetice	Třesovice
Daňové příjmy na obyvatele	13 385,77 Kč	12 680,50 Kč	13 309,28 Kč	12 580,10 Kč	15 217,98 Kč
Finanční stabilita	1	1	1	1	0,998
Finanční nezávislost	90,15 %	97,92 %	98,43 %	92,48 %	87,69 %
Finanční soběstačnost	204,76 %	166,64 %	143,54 %	115,29 %	153,30 %
Výkonnost obce	0,56	0,41	0,31	0,12	0,43

Zdroj: Monitor státní pokladny, Vlastní zpracování

V tab. 5 jsou výpočty ukazatelů na bázi příjmů a výdajů. Daňové příjmy na obyvatele vycházejí nejlépe v Třesovicích a nejhůře ve Střezetících. Jak je zmíněno v kapitole příjmů obce, největší část daňových příjmů tvoří sdílené daně, ty tvoří v Třesovicích necelých 3,2mil. Kč rozdělených mezi 251 obyvatel, zatímco ve Střezetících je 4,1mil. Kč rozděleno mezi 378 obyvatel. Sledovaná obec Mokrovousy má druhý nejmenší podíl daňových příjmů, kdy sdílené daně mají hodnotu 3,8 mil. Kč na 369 obyvatel. Finanční stabilita sledovaných obcí vychází velmi podobně a zároveň se obcím daří velmi dobře. Jedná se o podíl běžných příjmů na mimořádných. Pokud ukazatel vychází 1, je poměr optimální, dochází k tomu hlavně z důvodu neexistence kapitálových příjmů v rozpočtu, jen v případě Třesovic, které mají kapitálové příjmy v hodnotě 13 tis. Kč za prodej pozemku. Finanční nezávislost vyjadřuje procentuální podíl vlastních příjmů na celkových příjmech, kdy nejvíce nezávislá obec na dotacích je Sadová. Nejsoběstačnější jsou Dohalice, přičemž jsou schopny 2krát pokrýt běžné výdaje ze svých vlastních příjmů. Výkonnost obce vyjadřuje schopnost tvořit přebytek z běžné činnosti, dle analýzy tvoří přebytek všechny vybrané obce.

Tabulka 6 Dluhové ukazatele

Ukazatel	Dohalice	Mokrovousy	Sadová	Střezetice	Třesovice
Dluhová služba	6,87%	8,38%	4,99%	0,00%	0,00%
Krytí dluhové služby	8,14	4,92	6,30	-	-
Zadluženost na jednoho obyvatele	2 488,27 Kč	7 076,98 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč

Zdroj: Monitor státní pokladny, Vlastní zpracování

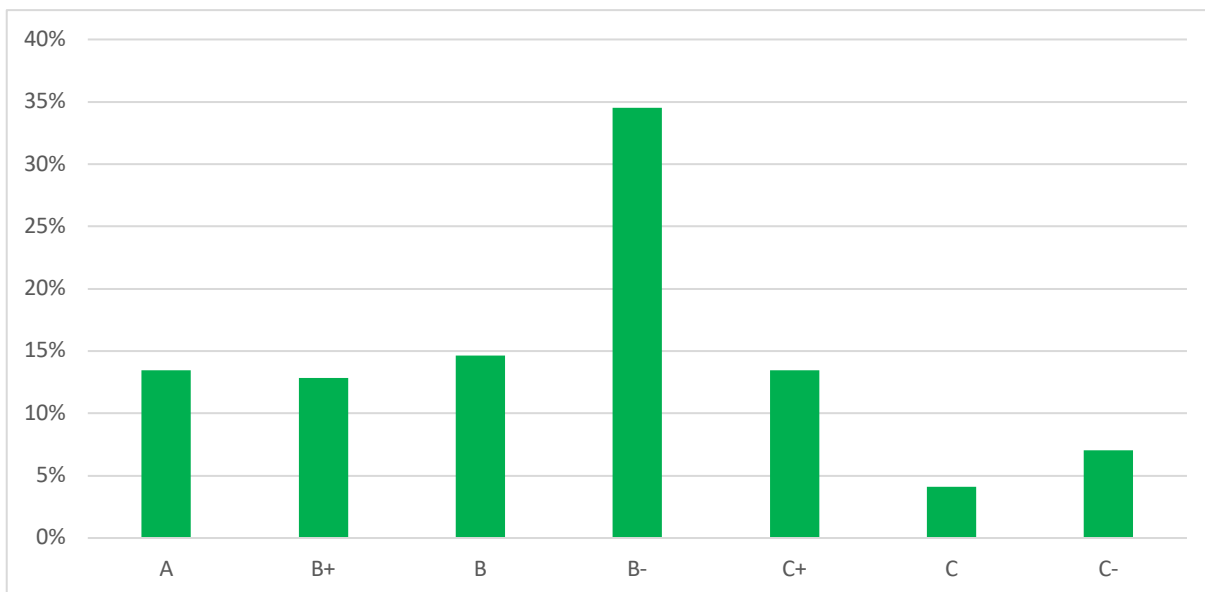
Tab. 6 prezentuje dluhové ukazatele, podle nichž je zřejmé, že Obce Střezetice a Třesovice nejsou zadluženy, k nulovému dluhu došlo hlavně z důvodu financování projektů pomocí dotací či spolufinancování dotací, přičemž byla obecní část prostředků hrazena z vlastních zdrojů. Nejhuře jsou na tom Mokrovousy, které mají nejvyšší dluhovou službu, nejmenší schopnost krytí dluhové sužby a nejvyšší zadluženost na jednoho obyvatele. V obecné rovině jsou na tom ale vybrané obce v r. 2017 velmi dobře, v nynější době není dána optimální hodnota ukazatele dluhové služby. Do r. 2007 než byly zavedeny ukazatele SIMU, byla dluhová služba jediným ukazatelem hodnotícím zadluženost obce, jeho optimální výše byla nižší než 30 % (Provazníková, 2015). Krytí dluhové služby by mělo být vyšší než 1. Obě kritéria všechny tři zadlužené obce splňují.

Tabulka 7 Ukazatele likvidity

Ukazatel	Dohalice	Mokrovousy	Sadová	Střezetice	Třesovice
Běžná likvidita	46,41	20,43	3,44	15,01	54,77
Okamžitá likvidita	41,41	19,80	3,03	14,72	53,87

Zdroj: Monitor státní pokladny, Vlastní zpracování

Výše ukazatele likvidity není dána, má se ale za to, že příliš vysoká i nízká likvidita je škodlivá. Za nízkou likviditu je považována hodnota ukazatele nižší než jedna. Za optimální výši běžné likvidity může být považován průměr vzorku, který vychází 28,01 této hodnotě ukazatele jsou nejbližší Mokrovousy, jak je zobrazeno v tab. 7. Výsledky obou ukazatelů vychází podobně, takže i v případě okamžité likvidity je nejbližší průměru obec Mokrovousy. Zatímco v Sadové je likvidita oproti ostatním srovnávaným obcím nízká v Dohalicích a Třesovicích je extrémně vysoká, může se jednat buď o škodlivé rozhodnutí nebo o nesprávné hospodaření s peněžními prostředky, které tak ztrácejí na hodnotě.

Obrázek 6 Podíl ratingových stupňů obcí o velikosti 200-499 obyvatel

Zdroj: Kameníčková, 2019. Interní data společnosti CRIF

Graf na obrázku 6 znázorňuje podíl ratingových stupňů obcí o velikosti 200-499 obyvatel v Královéhradeckém kraji, obě kritéria splňují vybrané obce. Nejlepším ratingovým stupněm A se pyšní obec Třesovice, které nejsou vůbec zadlužené, mají optimální míru likvidity. Stupeň B+ vlastní obce Dohalice a Střezetice. Co do množství má nejvíce obcí ratingový stupeň B-, tedy průměrný, toto hodnocení mají obce Mokrovousy a Sadová, patří tedy do nejpočetnější skupiny, která čítá 35 % z celkového

6 ZHODNOCENÍ A NÁVRH MOŽNÝCH OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ EKONOMICKÉ SITUACE

Při zhodnocení ekonomické stránky obce si v posledních letech obec vede lépe než v době minulé, je to způsobeno jak změnou vedení úřadu, tak i čtenějším využíváním dotačních programů.

Ukazatelé na bázi příjmů a výdajů vychází pro obec v r. 2017 velmi dobře, vzhledem k tomu, že obec neměla žádné kapitálové příjmy je dostatečně samostatná i nezávislá na ostatních institucích. Dluhové ukazatele jsou v r. 2017 velmi dobré, v porovnání s předchozími pěti lety klesla dluhová služba o 99 %. To značí o úspěšném splácení vysokých půjček na chodníky a snaze obce se více nezadlužovat. Při porovnání daňových příjmů na obyvatele s ukazatelem zadluženosti na obyvatele, jsou příjmy na jednoho obyvatele ve výši pouhých 5 603 Kč, tato hodnota vychází jako podprůměrná oproti ostatním obcím. Ukazatele likvidity v obci značí o velkém množství nevyužitých finančních prostředků, ale oproti celorepublikovému průměru, je celková výše peněžních prostředků na bankovních účtech v přepočtu na jednoho obyvatele poloviční. Schopnost obce splácet dluhy je nadprůměrná, to je způsobeno hlavně každoročním plánováním přebytkového rozpočtu se záměrem použití přebytku na splátky půjček, také je to kvůli nízkým plánovaným kapitálovým výdajům určeným na rozvoj obce. Z ukazatele podílu cizích zdrojů na aktivech, se jeví optimální dlouhodobá udržitelnost majetkové struktury obce, z toho plyne, že Mokrovousy dostatečně využívají dluhové financování majetku. Fiskální pravidlo v r. 2017 téměř vychází na zákonem dané hranici 60 % a to ve výši 57 %, kdy za posledních 5 let se Mokrovousy dostaly pod tuto hodnotu až v r. 2017. Alarmující byl ukazatel v r. 2012 ve výši 110 %, to bylo způsobeno vysokými půjčkami.

Tvorba dlouhodobého strategického plánu napomáhá obcím k definování strategických cílů v klíčových oblastech. Vychází ze současného stavu aktivit na území obce. Hlavním smyslem je organizace ekonomického a kulturního rozvoje. informace ze strategického plánu napomáhají obcím ke každoročnímu sestavování rozpočtů, tak aby byly vhodně rozděleny a zajištěny prostředky na plánované investice. Díky kvalitně vypracovanému strategickému plánu by mohla obec přilákat potenciální investory, kteří by se rádi podíleli na financování projektů. Vytvořením strategického plánu se Mokrovousy inspirovaly u okolních obcí v rámci mikroregionu. Na základě strategického plánu nastane v nejbližším budoucnu investice do stavby multifunkčního hřiště, které zvýší atraktivitu lokality pro obyvatele blízkých vesnic a také příjmy z jeho pronájmu podpoří ekonomickou situaci, taktéž může být realizace stavby možností získat investora či sponzora, který by mohl zlehčit finanční zátěž obce.

Místní Agenda 21 je globální strategický a akční plán, který se snaží o zkvalitnění veřejné správy a rozvoj obce, napomáhá účasti veřejnosti na rozhodování a plánování. Základním cílem MA21 je udržitelný rozvoj obce, kdy nedílnou součástí je kvalitní strategické plánování, řízení a systém financování či participace občanů. Zlepšení zdraví obce napomáhá účast obyvatel obce na rozhodování, kdy, občané obce mají zájem na chodu obce a MA21, dává možnost obci tzv. participační rozpočtování, kdy obec vyčlení část finančních prostředků o jejichž použití mohou podat návrhy či přímo rozhodnout obyvatelé (např. dětské projekty). Obec Mokrovousy má již vytvořený Strategický plán Mokrovousy 2030, na jehož tvorbě se podílely občané. Hospodaření obce je tedy založeno na dvou principech, na kterých funguje celá Místní Agenda, tedy participace občanů a kvalitní strategické plánování. Registrace do MA21 by napomohla k jednoduššímu chodu, zejména z důvodu znalostí příkladů dobré praxe ostatních členských obcí a také rozvoji udržitelnosti obce. Dobře vedená MA21 přinese obci větší spokojenost obyvatel, vyšší efektivitu práce a zajištění kvalitnější zpětné vazby v řízení Mokrovous.

Další situace, která by mohla pomoci lépe snášet vysoké zadlužení, bylo refinancování úvěrů, proběhlo již v r. 2012 napomohlo obci k nižší úrokové sazbě a zkrácení doby splácení. Také vysoká likvidita obce, která značí o velkém množství finančních prostředků na bankovních účtech, by mohla snížit dluh prostřednictvím použití části přebytečných finančních prostředků na mimořádnou splátku úvěru, tato varianta je obci nedostupná podle smlouvy o refinancování by pro obec bylo nevýhodné splatit dluh najednou pomocí mimořádné splátky.

I díky členství v Mikroregionu Nechanicko se obec snaží využívat dotace z Evropské unie. Obec například žádala dotaci na rekonstrukci obecního úřadu, dotace však nebyla schválena, k úspěšnější žádosti může obci pomoci odborník, programy či kurzy, které pomůžou obci s konkrétními nápady a postupy k vytvoření lepší žádosti o dotaci.

Poslední doporučení ke zlepšení ekonomické situace obce je zpracování Benchmarkingu, porovnáním s obcí s podobným počtem obyvatel či skladbou majetku stanoví rozdíly v řízení či plánování a mohou pomoci příkladů dobré praxe realizovat změny ve své činnosti. V porovnání s obcemi Střezetice a Třesovice jsou Mokrovousy zadlužené. Tyto obce nemají žádný dluh, protože v posledních letech neprováděli žádné větší investice, na které by si museli půjčovat, veškeré realizované projekty byly zaplacené z vlastních prostředků či z dotací. V návrhu pro Mokrovousy je doporučeno v okamžiku plánování investic, nejprve zhodnotit, zda je výše úvěru adekvátně vysoká v poměru k prostředkům rozpočtu, takto velké dluhy by

v nynější době mohly vést k zastavení růstu obce nebo také k nerealizování naplánovaných investic.

Ačkoli většina ukazatelů v porovnání s ostatními obcemi vychází negativně, Mokrovousy jsou perspektivní obcí, o tom značí stoupající trend počtu obyvatelstva. Nabízí svým občanům kvalitní občanskou vybavenost, kulturní vyžití a stále nové investice, které napomáhají zlepšování kvalitu života v obci. Po splacení větší části dosavadního dluhu, sice na úkor dalšího zadlužení, by mohla obec zvážit možnost výstavby obecních bytů. Vzhledem k vyšší poptávce po pozemcích, než je stávající nabídka, by zcela jistě byla tato varianta ideální rozhodně z pohledu vyšších příjmů ze státního rozpočtu vlivem přílivu obyvatel i příjmů z pronájmu. Spolu s přílivem obyvatel a popularitou Mokrovous by dále mohla nastat potřeba mateřské školy. Již v této době mají MŠ v sousedních obcích plné kapacity, zcela určitě by pak bylo zřízení školky vítanou myšlenkou jak z pohledu rodičů, tak i obce.

ZÁVĚR

V první části práce jsou popisovány teoretické principy a postupy, jejichž znalost je poté aplikována na vybranou obec. Nejprve pomocí ukazatelů byly analyzovány minulé roky ve sledovaném období 2012-2017 poté podrobněji probraný r. 2017, z těchto analýz bylo zjištěno, že ekonomická situace obce Mokrovousy se za poslední roky zlepšuje. Dále byly vybrány pro komparaci další čtyři obce z okolí Mokrovous, z nichž vybraná obec má oproti ostatním obcím nedostatky. Hlavním problémem, který tvoří rozdílné zdraví obce shledávám vysoký dluh obce Mokrovousy. Co se týče ukazatelů na bázi příjmů a výdajů se obce pohybují v podobných hodnotách, ale z pohledu dluhových ukazatelů Mokrovousy za ostatními obcemi zaostávají, dvě porovnávané obce nemají žádný dluh a dvě mají velmi nízkou míru zadlužení, Mokrovousy mají v poměru s ostatními kolem dvojnásobné výše dluhu. Při analýze ukazatelů dle rozpočtových pravidel definovaných Ministerstvem financí jsem dospěla k závěru, že se obec pohybuje na velmi tenké hranici z pohledu nejdůležitějšího ukazatele. Mokrovousy mají štěstí, že fiskální pravidlo začalo platit až od rozpočtování r. 2018 jinak by jim v předchozích letech byla pozastavena část příjmů. Obec ale dodržuje dohodnutý splátkový kalendář a postupně tak snižuje výši jejich dluhu.

Cílem práce byla analýza základních ukazatelů hodnocení zdraví obce a porovnání jich s vybranými dalšími municipalitami. Poté byly výsledky zhodnoceny a konzultovány s hlavní účetní a se starostkou obce, s nimiž byly navrženy doporučení ke zlepšení ekonomické situace obce. Bylo zjištěno, že finanční transfery i půjčky obec využívá zejména na pokrytí investičních projektů, pozitivní zjištění bylo, že je obec schopná pokrýt provozní náklady z vlastních příjmů. Důležitým výstupem práce pro obec je fakt, že se finanční zdraví obce spolu s celkovou ekonomickou situací zlepšuje.

Mezi návrhy na zlepšení byly doporučeny následné kroky: analýza benchmarkingu, refinancování úvěru, použití nevyužitých peněžních prostředků na splátku půjčky či registrace do MI21. Zjistila jsem, že orgány obce efektivně využívají možnosti zlepšení ekonomické situace, a to v následujících bodech: bylo využito refinancování úvěrů již v r. 2012, dále navrhované předčasné splacení není kvůli podmínkám ve smlouvě výhodné jinak bylo realizováno. Obec si také vytvořila dlouhodobý strategický plán, na jehož tvorbě participovali i občané, tudíž využívají dva z nosných pilířů myšlenky Místní Agendy 21.

Práce na téma zdraví obce a způsoby jeho hodnocení byla zpracována na základě dat získaných od starostky obce Mokrovousy v podobě závěrečných účtů, rozpočtů, výkazů pro hodnocení plnění rozpočtů územních samosprávných celků za období 2012-2017 a informací dostupných

na Monitoru státní pokladny v podobě podkladů pro výpočty ukazatelů hodnotících finanční zdraví obce.

POUŽITÁ LITERATURA

1. CRIF – Czech Credit Bureau, a.s. [online], IRating powered by Cribis. [Cit. 25. března, 2019]. Dostupné z: <https://www.informaceoobcích.cz/detailed-obci/>
2. Česká justice. *Ministerstvo spravedlnosti: Insolvenční právo nepředstavuje řešení finančních obtíží obcí*, In: Česká justice [online], ©2018 [Cit. 25. března, 2019]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2017/01/ministerstvo-spravedlnosti-insolvencni-pravo-nepredstavuje-reseni-financnich-obtizi-obci/>
3. ČESKO, Ústava ČR č. 1/1993 Sb. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1993, částka 1, str. 3-23. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>
4. ČESKO, Zákon č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím, In: Sbíрка zákonů České republiky. 1999, částka 39, str. 2578-2582. ISSN 1211-1244 Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-106>
5. ČESKO, Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení), In: Sbíрка zákonů České republiky. 2000, částka 38, str. 1737-1764. ISSN 1211-1244 Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>
6. ČESKO, Zákon č. 190/2004 Sb. o dluhopisech, In: Sbíрка zákonů České republiky. 2004, částka 63, str. 2888-2901. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-190>
7. ČESKO, Zákon č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), In: Sbíрка zákonů České republiky. 2000, částka 65, str. 3104-3128. ISSN 1211-1244 Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-218>
8. ČESKO, Zákon č. 23/2017 Sb. o rozpočtové odpovědnosti, In: Sbíрка zákonů České republiky. 2017, částka 8, str. 242-252. ISSN 1211-1244 Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-23>
9. ČESKO, Zákon č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), In: Sbíрка zákonů České republiky. 2000, částka 73, str. 3513-3515. ISSN 1211-1244 Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-243>
10. ČESKO, Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, In: Sbíрка zákonů České republiky. 2000, částka 73, str. 3557-3567. ISSN 1211-1244 Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

11. ČESKO, Zákon č. 320/2001 Sb. o finanční kontrole ve veřejné správě a o změnách některých zákonů (zákon o finanční kontrole), In: Sbíрка zákonů České republiky. 2001, částka 122, str. 7264-7276. ISSN 1211-1244 Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-320>
12. ČESKO, Zákon č. 336/2018 Sb. o státním rozpočtu České republiky na rok 2019, In: Sbíрка zákonů České republiky. 2018, částka 163, str. 5426-5497. ISSN 1211-1244 Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2018-336>
13. ČESKO, Zákon č. 565/1990 Sb. České národní rady o místních poplatcích, In: Sbíрка zákonů České republiky. 1990, částka 92, str. 2106, 2109. ISSN 1211-1244 Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-565>
14. ČESKO, Zákon č. 93/2009 Sb. o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech) In: Sbíрка zákonů České republiky. 2009, částka 30, str. 1166-1204. ISSN 1211-1244 Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-93>
15. European Securities and Markets authority. *CRA Authorisation*. In. European Securities and Markets authority [online], [Cit. 25. března, 2019]. Dostupné z: <https://www.esma.europa.eu/supervision/credit-rating-agencies/risk>
16. Evropská charta místní samosprávy. *Epravo.cz* [online]. Praha, ©2009-2019 [cit. 2019-04-29]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/evropska-charta-mistni-samospravy-13600.html>
17. Halásek, D., Pilný, J. & Tománek, P., 2002. *Určování bonity obcí*, Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava.
18. Hamerníková, B., 2017. *Veřejné finance: vybrané problémy*, Praha: Wolters Kluwer.
19. Hospodářská komora České republiky. *76/14 Analýza řešení platební neschopnosti územních samosprávných celků*. In. Hospodářská komora České republiky [online], ©2017-2018 [Cit. 25. března, 2019]. Dostupné z: <https://www.komora.cz/legislation/7614-analyza-reseni-platebni-neschopnosti-uzemnich-samospravnych-celku-t-9-6-2014/>
20. Kameníčková, V. *Má rating obcí význam?*. In. Deník veřejné správy [online] ©2019 [Cit. 25. března, 2019]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6711765>
21. Kameníčková, V., 2019. Interní data společnosti CRIF
22. Kameníčková, V., *Hospodaření obcí v roce 2017*. In. Deník veřejné správy [online] ©2019 [Cit. 04. dubna, 2019]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6758203>
23. Kraftová, I., 2002. *Finanční analýza municipální firmy*, Praha: C.H.Beck

24. Kruntorádová, I., 2015. *Politické aspekty financování českých měst*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum.
25. Lajtkepová, E., 2013. *Veřejné finance v České republice: teorie a praxe*, Brno: Akademické nakladatelství CERM.
26. Ministerstvo financí, 2004. *Regulace zadluženosti obcí a krajů*. In. Moderní obec [online] [Cit. 25. března, 2019]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/regulace-zadluzenosti-obci-a-kraju>
27. Ministerstvo financí. *Zadluženost územních rozpočtů v roce 2017*. In. Ministerstvo financí [online] ©2005-2013 [Cit. 25. března, 2019] Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu/2017/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu-v-roce-201-33656>
28. Ministerstvo financí. *Zpráva o vývoji rozpočtového hospodaření obcí, dobrovolných svazků obcí, krajů a Regionálních rad regionů soudržnosti k 31.12.2017*. In. Ministerstvo financí [online] ©2005-2013 [Cit. 25. března, 2019] Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/hospodareni-obci/mesicni-zpravy-o-hospodareni-uzemnich-ro/2017/zprava-o-vyvoji-rozpocetoveho-hospodareni-31505>
29. Místní Agenda 21. místní Agenda 21 [online], ©2017 [Cit. 24. dubna, 2019]. Dostupné z: <https://ma21.cenia.cz/cs-cz/%C3%BAvod.aspx>
30. Nemeč, J. a kol., 2010. *Kontrola ve veřejné správě*, Wolters Kluwer ČR.
31. Obec Dohalice, 2017. *Závěrečný účet obce*
32. Obec Mokrovousy, 2017. *Rozpočet obce*
33. Obec Mokrovousy, 2017. *Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, regionálních rad a dobrovolných svazků obcí*
34. Obec Mokrovousy, 2017. *Závěrečný účet obce*
35. Obec Sadová, 2017. *Závěrečný účet obce*
36. Obec Střezetice, 2017. *Závěrečný účet obce*
37. Obec Třesovice, 2017. *Závěrečný účet obce*
38. Peková, J. a kol., 2012. *Veřejný sektor – řízení a financování*, Praha: Wolters Kluwer ČR.
39. Peková, J., 2004. *Hospodaření a finance územní samosprávy*, Praha: Management Press. Provazníková, R., 2015. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe* 3. aktualizované a rozšířené vydání., Praha: Grada Publishing.

41. Půček, M., 2015. *Udržitelné finanční řízení obcí a regionů*, Praha: Národní síť Zdravých měst České republiky.
42. Redakce W4T. *Ratingové agentury*, In. W4T [online] ©2015. [Cit. 25. března, 2019]. Dostupné z: <https://www.w4t.cz/ratingove-agentury/>
43. Shah, A., 2007. *Local public financial management*, The world bank
44. Široký, J., 2006. *Benchmarking ve veřejné správě*, Praha: Ministerstvo vnitra České republiky,.
45. Tetřevová, L., 2001. *Komunální dluhopisy (I)*. In. Moderní obec [online]. [Cit. 25. března, 2019]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/komunalni-dluhopisy-i/>
46. Tetřevová, L., 2002. *Komunální obligace 4*. In. Moderní obec [online]. [Cit. 25. března, 2019]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/komunalni-obligace-4/>
47. Toth, P., 2014. *Ekonomické aktivity obcí a měst*, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
48. Vinš, P. & Liška, V., 2005. *Rating*, Praha: C.H. Beck.
49. Vláda České republiky. *Plán legislativních prací vlády na rok 2017*, In. Vláda České republiky [online], ©2009-2019 [Cit. 25. března, 2019]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/plan-legislativnich-praci-vlady-na-rok-2017-152341/>